

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Understanding the Concepts of Aesthetics; Inspiring Horizons in Educational Activities (Recognition of Fundamental Transformation Document)

Ali Asgharzadeh*¹, Mahdi Mahmodi², Mohamad Raza Sarmadi³, Marjan Masoomifard⁴

¹ PhD student, Department of Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran.

² Associate Professor, Department of Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran.

³ Professor, Department of Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran.

⁴ Associate Professor, Department of Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran.

ABSTRACT

Keywords:

Aesthetics Concepts
Educational Activities
Educational Affairs
Sanad-e Tahavvol

1. Corresponding author
✉ ali203@student.pnu.ac.ir

Received: 2022/11/15
Reviewed: 2023/09/07
Accepted: 2024/01/12

Background and Objectives: Aesthetics is a branch of philosophy that is applicable in the refinement and adjustment of the education system, and in the field of education, it is linked to ethics, which deals with the representation of beauty and emotional relationships in the mind of the educator. The educational activities of schools, through the successful implementation of various programs, still require quality improvement and program reconstruction to establish a sustainable identity in students. This article is organized with the aim of understanding and expanding the concept of aesthetics in the field of educational activities. **Methods:** The foundational qualitative research data with an exploratory approach from the study society on the subject of aesthetics was obtained through purposeful sampling. 28 relevant external sources and 45 internal sources were analyzed in an inductive analytical manner, and theoretical saturation in the data was achieved. **Findings:** After analyzing the content of the sources, 68 concepts were inferred. By comparing the obtained concepts, the main components of aesthetics in relation to educational activities, including logical, ethical, and social education, were identified. According to the main components, a conceptual model of aesthetics in educational activities and an operational pattern of its inspiring horizons were presented. Triangulation of results from various sources and researchers demonstrated convergence and credibility. **Conclusion:** Based on the explanatory model, it is possible to achieve ethical, social, and rational education goals through educational activities that promote tranquility, development, and dynamism, in line with the developmental stages of students in the three educational periods. The novelty of the aesthetics in educational activities has brought limitations in terms of resources.

ISSN (Online): 2645-8098

DOI: [10.48310/PMA.2024.12673.3727](https://doi.org/10.48310/PMA.2024.12673.3727)

Citation (APA) Asgharzadeh, A., Mahmodi, M., Sarmadi, M. R., & Masoomifard, M. (2024). understanding the categories of aesthetics; Inspiring horizons in educational activities (Recognition of the fundamental change document). *Educational and Scholastic studies*, 13 (2), 33 - 56 .

 <https://doi.org/10.48310/PMA.2024.12673.3727>

فهم مقوله‌های زیبایی‌شناسی؛ افق‌های الهام‌بخش در فعالیت‌های امور تربیتی (بازشناسی سند تحول بنیادین)

مقاله پژوهشی

علی اصغرزاده^{۱*}، مهدی محمودی^۲، محمدرضا سرمدی^۳، مرجان معصومی‌فرد^۴

۱. دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
۲. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، ایران.
۳. استاد، گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، ایران.
۴. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، ایران.

چکیده

پیشینه و اهداف: زیبایی‌شناسی یکی از شاخه‌های فلسفه است که در تلطیف و تعدیل نظام تعلیم و تربیت کاربرد دارد و در حوزه تربیتی، از جمله اخلاق که به بازنمایی زیبایی‌ها و رابطه عاطفی در ذهن شناسنده پرداخته، با این شاخه پیوند خورد. فعالیت‌های تربیتی مدارس با اجرای موفق برنامه‌های متنوع همچنان برای زمینه‌سازی هویت پایدار در متربیان نیازمند کیفیت‌بخشی و بازآفرینی برنامه‌ها است. این مقاله با هدف شناخت و گسترش فهم مقوله‌های زیبایی‌شناسی در حوزه فعالیت‌های تربیتی مدارس تنظیم شده است. **روش‌ها:** داده‌های مبنایی پژوهش کیفی با رویکرد اکتشافی از جامعه مطالعات انجام گرفته در موضوع زیبایی‌شناسی با نمونه‌گیری هدفمند به دست آمد. ۲۸ منبع مرتبط خارجی و ۴۵ منبع داخلی به شیوه استقرای تحلیلی مورد تحلیل قرار گرفته و به اشباع نظری در داده‌ها دست یافتیم. **یافته‌ها:** پس از تحلیل مضمون منابع، ۶۸ مقوله استنباط شد. از مقایسه مقوله‌های به‌دست‌آمده مؤلفه‌های اصلی زیبایی‌شناسی در ارتباط با فعالیت‌های تربیتی شامل تربیت منطقی، اخلاقی و اجتماعی شناسایی شدند. طبق مؤلفه‌های اصلی مدل مفهومی زیبایی‌شناسی در فعالیت‌های تربیتی و الگوی اجرایی از افق‌های الهام‌بخش آن در فعالیت‌ها ارائه شد. سه‌سوسازی نتایج از منابع و محققان مختلف، هم‌گرایی و اعتبار یافته‌ها را نشان داد. **نتیجه‌گیری:** بر مبنای الگوی تدوین شده می‌توان با فعالیت‌های امور تربیتی، به اهداف تربیت اخلاقی، اجتماعی و عقلانی آرامش‌بخش، توسعه‌یافته و پویا، متناسب با سیر رشدی دانش‌آموزان در دوره‌های تحصیلی سه‌گانه، دست یافت. تازگی موضوع زیبایی‌شناسی در زمینه فعالیت‌های تربیتی، محدودیت منابع را به‌همراه داشت.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به‌صورت آنلاین استفاده کنید.

واژه‌های کلیدی:

مقوله‌های زیبایی‌شناسی
فعالیت‌های تربیتی
امور تربیتی
سند تحول

۱. نویسنده مسئول
ali203@student.pnu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۲۴
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۶/۱۶
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۲
شماره صفحات: ۵۶-۳۳

DOI: [10.48310/PMA.2024.12673.3727](https://doi.org/10.48310/PMA.2024.12673.3727)

شاپا الکترونیکی: ۲۶۴۵-۸۰۹۸

COPYRIGHTS

©2024 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

مقدمه

فهم زیباشناسی و رابطه آن با تربیت، عنصر کلیدی برای بهبود و اثربخشی فعالیت‌های تربیتی مدارس است. از اظهارات افلاطون مبنی بر این‌که هنرمندان و آثار هنری به دلیل قطعات رنجش‌آور آن باید از نظام تربیتی به‌دور باشند، می‌توان با تحلیل بر حسب مفهوم متضاد، به ارتباط تنگاتنگ هنر و زیباشناسی پی برد و به‌گواه اعتقاد وی، هنرها در شکل بخشیدن به افراد و فرهنگ‌ها تواناترند (Elias, 1995). زیباشناسی از ریشه «استتیک» به معنای حساسیت است. از دیدگاه گرین زیبایی‌شناسی رویکردی است که آگاهی (حساسیت) ما را فعال می‌کند (Greene, 1981) و بیشتر بر درک هنر و تجربه احساسی از آن و روش استفاده از حس‌ها برای دانستن و معرفت اشاره دارد. نگاه نظریه‌پردازان عرصه تعلیم و تربیت به نقش زیبایی‌شناسی متناسب با رویکرد فیلسوفان، توسعه و تحول می‌یافت و متناسب با مفهوم اساسی آن به تسهیل‌گری در آموزش کمک می‌کرد.

از دیدگاه اکو (Eco, 2010) بین معرفت زیبایی‌شناسی در هر دوره تاریخی و دیگر واقعیت‌های اجتماعی آن دوره، به‌ویژه جنبه‌های گوناگون تمدن و فرهنگش که تربیت را نیز شامل می‌شود، ارتباطی تنگاتنگ و همبستگی متقابل معناداری وجود دارد. باید کوشید تا با درکی ژرف‌نگر، فهم همدلانه از ذهنیت و حساسیت زیبایی‌شناسانه در هر دوره به دست آورد تا با ردیابی تکامل اندیشه‌های زیباشناسانه و مقوله‌های آن مضمونی نو با بنیانی محکم و رویکردی علمی برخوردار شویم. نگاه زیبایی‌شناختی به فعالیت‌های تربیتی مدارس بر حسب نیاز امروز دانش‌آموزان رویکردی جدید در نتایج این فعالیت‌ها خواهد داشت.

زیبایی در دوره‌های کهن و سنتی آن، نگاهی فلسفی داشته و در مقابل، دوره مدرن به امور ذوقی و حسی انسان در هنر نظر داشت. در این رقابت، هنر در واکنش به زیبایی، برتری را در آموزش پیدا کرد. حس زیباشناسی با تحریک احساسات انسان برای دانستن و کارکردهای هنری آن در برانگیختن انسان نسبت به عالم و موضوعات آن، گوی سبقت را از اخلاقیات گرفت؛ حتی فعالیت زیباشناسی را نوعی فعالیت شناختی دانست که می‌تواند برداشتهای تازه‌ای از حقیقت و واقعیت را بیافریند و آن را به سمت برنامه‌ای تازه‌تر، مرتبط‌تر و از نظر اجتماعی مرفقی‌تر تغییر دهد (Shusterman, 2000). از این‌رو وقتی توجه انسان به خود بیشتر شد، زیبایی تن را نزدیک‌تر و آشکارتر یافت و از زیبایی محسوسات لذت برد. دیگر دیدگاه افلاطون که معتقد بود زیبایی محسوس، گذرا و متغیر است و زیبایی پایدار در حقیقت و فضائل اخلاقی است، قابل درک نبود. در عصر حاضر تجربه‌گرایان، زیباشناسی علمی را طالب بودند طوری‌که مسائل زیباشناسی به چنان نحوی بیان شود که نتایج تحقیق روان‌شناختی را بتوان به آنها مربوط کرد (Beardsley & Hoppers, 2019). این فاصله نگاهی به زیبایی‌شناختی مسائل تربیتی که از سویی رویکردی علمی و تجربی پیدا کرده و از سوی دیگر مبنایی ارزشی و معنوی دارد را باید به‌همدیگر نزدیک کند و از هر دوی آنها بهره‌گیرد.

بررسی نگاه سند تحول بنیادین (Supreme Council of Cultural Revolution, 2011) در این زمینه نشان از جلوه‌های عملی تربیت زیبایی‌شناختی دارد. زیبا ساختن محیط زندگی و پیراستن آن از انواع زشتی‌های معنوی، اخلاقی و زیست محیطی هدف زیبایی‌شناختی تعریف می‌شود. این تعریف به آثار عملی زیبایی‌شناسی در محیط توجه دارد که باید در قالب اخلاق و معنویت بروز نماید، که همانا اهداف اخلاقی فعالیت‌های تربیتی است. یعنی رابطه‌ای تنگاتنگ بین هدف زیبایی‌شناسی و فعالیت‌های تربیتی مدارس بوجود می‌آید. همین نکته از نظر شوان^۱ در ذات اولیه زیبایی و اخلاق مورد تأیید و بیان است که «پیام زیبایی، در عین حال هم عقلانی است و هم اخلاقی. عقلانی است؛ زیرا در جهان اعراض وجود ذات مطلق را به ما منتقل می‌کند، بدون آن که به اندیشه انتزاعی متوسل شویم. اخلاقی است؛ زیرا ما را متوجه می‌کند که چه چیزی را باید دوست بداریم و در نتیجه چه باشیم» (Salmani & Tajer, 2012, p.73). دیویی هم با دریافت جدیدی از پارادایم زیبایی‌شناسی به آن هویتی همگانی در جریان زندگی عمومی می‌بخشد و در مدل تعاملی و تکاملی انسان و محیط، زیبایی‌شناسی را برای تجربه توسعه زندگی و امید به زندگی بهتر چون امر

عمومی مدل زیبایی‌شناسی همگانی پیشنهاد می‌دهد (Hosseinzadeh & Sharifzadeh, 2018). دیدگاه‌های حاضر نقش اخلاقی و اجتماعی زیبایی‌شناسی را که در فعالیت‌های تربیتی مدارس باید صورت پذیرد، بیان می‌کند. در این راستا سند تحول که به دنبال زمینه‌سازی در هویت‌بخشی متریبان و آماده شدن برای تحقق حیات طیبه در همه ابعاد زندگی در جریان تربیت است، می‌تواند با نقش زیبایی‌شناختی فعالیت‌های تربیتی را برای فرد لذت بخش و خوشایند سازد و زمینه دستیابی به اهداف اخلاقی و اجتماعی توأم با انگیزه درونی را فراهم آورد.

با این که ماهیت فرهنگی و هنری در فعالیت‌های تربیتی مدارس، با هدف تربیت دینی و سیاسی دانش‌آموزان (General Directorate of Cultural and Artistic Affairs, 2018) آمیخته با هنر و نگاه زیباشناسانه طراحی شده است اما فعالیت‌های تربیتی به خاطر عجین بودن با هنر و ذات زیبایی‌شناسی، درگیر ساختار اجرایی آن شده و از محتوا و فلسفه آن دور مانده‌اند و این کاستی و پایایی انگیزه درونی در مسیر رشد، توجه دوباره به اهداف سند تحول در ساحت زیبایی‌شناسی در فعالیت‌های تربیتی را الزام می‌بخشد. همچنین در عصر حاضر، زیبایی‌های کاذب فضای مجازی حقیقت‌های فضائل اخلاقی و تربیتی را تهدید کرده و ذائقه پاک زیبایی‌شناختی دانش‌آموزان را برهم می‌زنند. از این رو تلفیق روش‌های تعلیم و تربیت با ساحت زیبایی‌شناختی سند تحول می‌تواند ظرفیت رشد سالم در محیط متعالی را افزایش دهد. شناخت مقوله‌های زیبایی‌شناسی سند تحول، و به کارگیری آن در فعالیت‌های تربیتی، درک حیات طیبه، هویت دینی و اخلاقی پایدار را در دانش‌آموزان سبب می‌شود.

به دنبال اطلاع از تعاریف و کاربردهای متعدد زیبایی‌شناسی، ضمن فهم و توسعه مقوله‌های زیبایی‌شناسی سند تحول، پرسش‌های ذیل مورد بررسی قرار می‌گیرد:

۱. در مطالعات انجام شده و سند تحول در زمینه زیبایی‌شناسی چه ابعاد تربیتی از آن نمایان شده است؟
۲. از مؤلفه‌های تربیتی زیبایی‌شناختی چه الگوی عملی برای توسعه فعالیت‌های امور تربیتی به دست می‌آید؟

پیشینه پژوهش

با بررسی سیر تاریخی زیبایی‌شناسی در تربیت و فهم آن در زمینه تربیت، می‌توان به نظریه کانت در کتاب «نقد قوه حکم» اشاره داشت که معتقد است زیبایی‌شناسی خاصیت تربیتی دارد و در روش‌شناسی قوه حاکمه غایت‌شناسی، راه حل تربیت اخلاقی انسان را در پرتو زیبایی‌شناسی بیان می‌دارد. او ادامه می‌دهد اگر انسانی، روانش مستعد احساس اخلاقی باشد، در مواجهه با طبیعت زیبا و احساس لذت و آسودگی از آن، در درونش لزوم سپاسگزاری از این نعمت را احساس خواهد کرد (Kant, 2009). به دنبال کانت که به تربیت اخلاقی از راه زیبایی‌شناسی م پردازد، شیلر در کتاب «نامه‌هایی در تربیت زیبایی‌شناختی انسان» تربیت سیاسی انسان را در پرتو زیبایی‌شناسی جستجو می‌کند؛ چراکه معتقد است «از طریق زیبایی است که به سوی آزادی روانه می‌شویم» (Schiller, 2021). در حوزه تربیت اسلامی و نقش هنر در آن، علامه جعفری زیبایی و هنر را برای انسان وسیله درک حیات معقول مطرح می‌سازد. ایشان هنر را به دور از اسارت و بردگی افراد در محدوده زیبایی دانسته و واقعیت هنر را نجات‌بخش انسان از جبر معرفی می‌کند و معتقد است هنر در راه رشد آزادی انسان است و او را برای شرکت در آهنگ کلی هستی آماده می‌کند. علامه، نقش هنر را در تعلیم و تربیت اساسی‌ترین عامل شکننده قالب‌های تصنعی و ارتقاء خواست‌ها و تمایلات حیات طبیعی محض را به حیات معقول، مؤثر می‌داند (Ja'fari, 2020). همچنین در کتاب «زیبایی و هنر از دیدگاه اسلام» اسلام هشدار جدی را متذکر می‌شود که باید از زیبایی و آرایش ظاهری که پوشاننده حقیقت و واقعیت اصلی که ما را به حیات معقول سوق می‌دهد، دور ماند (Ja'fari, 2020). فهم زیباشناسانه در ماهیت علم در دهه‌های اخیر مورد توجه فیلسوفانی همچون دیوئی، آیزنر، گرین و جکسون بوده و بر اهمیت آن در تعلیم و تربیت تأکید داشته‌اند. مهرمحمدی با هنر و زیباشناسی در تلطیف و تعدیل عملکرد نظام‌های تعلیم و تربیت، راهبردهای اصلاحی یازده‌گانه ارائه می‌نماید (Mehrmohammadi, 2010). همچنین زیبایی‌شناسی در زمینه اهداف تربیتی از جمله اخلاق که به بازنمایی زیبایی‌ها و

ایجاد ارتباط عاطفی با ذهن شناسنده می‌پردازد در آثار راموس (Ramos, 2012)، دیویی (Dewey, 2011) و سائیتو (Saito, 2019) اشاره شده است.

تاکنون تحقیقاتی که مستقیماً به فهم و نقش زیبایی‌شناسی در فعالیت‌های امور تربیتی و پرورشی مدارس تأکید نماید اتفاق نیفتاده است. پژوهش‌های انجام‌شده بیشتر به نقش آموزشی درس هنر و یا برنامه درسی با محوریت زیبایی‌شناسی بوده است. تحقیق ابوزید (Abouzaid, 2016) با عنوان «تحقق اهداف سند تحول راهبردی نظام آموزش و پرورش در بحث هنر و زیبایی‌شناسی» از آن جمله است. از نگاه وی زیبایی‌شناسی با تدریس درس هنر گره می‌خورد و رسیدن به اهداف زیبایی‌شناسی را نیازمند استفاده از ابزار کارآمد هنر تعریف می‌کند و معتقد است که آموزش هنر به عنوان یک ابزار فرهنگی قدرتمند، ظرفیت و توانایی تحقق بخش عمده‌ای از اهداف و چشم‌اندازهای سند تحول آموزش کشور را دارد. مهرمحمدی (Mehrmohammadi, 2010) در پژوهش «چرخش زیباشناسانه در تعلیم و تربیت» با طرح استدلال‌هایی مؤلفه‌های یاددهی-یادگیری را مورد توجه قرار داده و به نتایجی از جمله معلم فکور با ظرفیت ادراک متخیلانه، ارزشیابی با ساختار باز، تجربه‌ای خوشایند از شکست، آزادی عمل و بیان دانش‌آموزان، انعطاف در برنامه درسی، تربیت و تأنی، جهش مبتنی بر تخیل و شناخت توأم با احساس، رسیده است. نتایج حاصله توجه صرف برنامه ریزان به فرایند زیباشناسانه یاددهی-یادگیری را نشان می‌دهد و مباحث تربیتی به طور مجزا مورد توجه نبوده است.

گروه دیگری از پژوهش‌ها که به بررسی فعالیت‌های پرورشی در مدارس پرداخته‌اند، بیشتر در دو حوزه «ارزیابی به‌مثابه بررسی میزان حصول به هدف‌ها» و «بازنگری نهایی نسبت به نتایج کار» پرداخته‌اند. بدین سبب تغافل از مطالعات زیبایی‌شناسی در زمینه فعالیت‌های تربیتی صورت گرفته است و در تحلیل پژوهش اسکندری (Eskandari, 2012) نتیجه می‌گیرد، بین فعالیت‌های پرورشی و هویت فردی و دینی فاصله معنادار بوجود آمده است. در تحقیق دیگری گرایش متوسط ۲۲/۳۷ درصد و گرایش کم با ۴۴/۲ درصد دانش‌آموزان به فعالیت‌های پرورشی جمع‌آوری شده است (Shekarian & Rezaian, 2007). نتایج پژوهش‌ها ضرورت می‌نماید تا بر مبنای تغییر نگاه زیباشناسانه در فعالیت‌های تربیتی بتوان آن را در ساحت‌های اعتقادی و اخلاقی به عمل و درک احساسی رساند. چرا که اگر بتوانیم با شیوه‌های هنری و خلاقانه مسائل را مطرح کنیم اجابت و پذیرش دستورات از سوی متربی، دلنشین‌تر، باورپذیرتر و پذیرفتنی‌تر خواهد شد (Zibakalam, Ahmadabadi Arani & Mohammadi, 2016).

آنچه از مطالعات فهم زیبایی‌شناسی و مقوله‌های آن در سند تحول بر می‌آید، می‌تواند در بهبود فرایند اجرایی برنامه‌های تربیتی و پرورشی مدارس مؤثر واقع شود و نتیجه این پژوهش می‌تواند در سازوکارهای برنامه‌های تربیتی در مدارس تنوع و لذت درونی و ماندگار از فعالیت‌ها را برجای گذارد. همچنین در رابطه با موضوع زیبایی‌شناسی در حوزه ارزشی و تربیت دینی زیبایی‌شناسی مؤلفه‌های تحرک درونی، تجربه درونی و التزام درونی را در تربیت دینی می‌تواند فراهم آورد.

روش

تحقیق مورد نظر بر اساس روش پژوهش کیفی بوده و پارادایم زیربنایی آن اکتشافی می‌باشد. تبیین مقوله‌های زیبایی‌شناسی با رویکرد تربیتی که در سند تحول جزو اهداف این ساحت بدان اشاره شده، شرح واضحی از معنای مفهوم زیبایی‌شناسی است که باید از پژوهش‌های فلسفی با رویکرد تحلیلی بهره جست.

پژوهش مقوله‌های زیبایی‌شناسی با گردآوری اطلاعات و مطالعات کتابخانه‌ای از ۲۸ منبع خارجی و ۴۵ منبع داخلی با محوریت سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به صورت نمونه‌گیری هدفمند صورت گرفت. اطلاعات گردآوری‌شده بر مبنای داده‌های ساحت زیبایی‌شناسی سند تحول مقوله‌بندی شد. این امر موجب شد تا مقولات زیبایی‌شناسی سند تحول توسط زیرمجموعه‌های خود باز تعریف و گسترده شود. مقوله‌های به‌دست‌آمده، همراه با

داده‌های ساحت زیبایی‌شناسی سند تحول تطبیق داده شد تا شاخص‌های رفتاری زیبایی‌شناسی در دوره‌های سنی و تحصیلی تعریف شود.

به‌منظور افزایش اعتبار درونی داده، با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا^۱ به کدگذاری باز در توسعه مفاهیم، مقولات و خصوصیات آن‌ها، با کدگذاری محوری در توسعه روابط بین مقولات و خرده‌مقولات و کدگذاری انتخابی در یکپارچگی مقولات برای ساخت چارچوب تئوریک می‌پردازیم تا دیگر نتوان موضوعی از آن‌ها را استنباط کرد. مرحله‌ای که به اشباع نظری و اعتبار درونی رسیدیم و با تکنیک تثلیث پرسش‌ها نسبت به شناسایی موضوع زیبایی‌شناسی از سه منظر فلسفی، سند تحول و فعالیت‌های تربیتی به اعتبار سازه‌ای بهره بردیم. در پایان با تحلیل از هم‌پوشانی مقوله‌های زیبایی‌شناسی فعالیت‌های امور تربیتی با سند تحول، چارچوب الگوی اجرایی فعالیت‌ها ترسیم شد.

یافته‌ها

پاسخ به پرسش اول: در مطالعات انجام‌شده و سند تحول در زمینه زیبایی‌شناسی چه ابعاد تربیتی از آن نمایان شده است؟ یافته‌های این پژوهش در مرحله اول، پاسخ به سؤال مطرح شده است که از طریق منابع کتابخانه‌ای به گردآوری آن‌ها طی مراحل زیر اقدام صورت می‌گیرد.

مرحله اول: گزاره‌های برخاسته از منابع

در این مرحله برای دریافت مفهوم زیبایی‌شناسی، متن منابع انتخاب شده را مطالعه نموده و جمله‌هایی را که با مضمون سؤال پژوهش و اهداف فعالیت‌های تربیتی که متضمن پرورش انسان‌های خلاق با فضائل اخلاقی مبتنی بر نظام معیار اسلامی باشد، انتخاب شدند. یافته‌ها طبق جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. گزاره‌های برخاسته از منابع گزیده

ردیف	نویسندگان	عنوان	گزاره‌ها
۱	Ferry (2019)	Homo Aestheticus	فلسفه زیبایی‌شناسی در بازنمایی امر زیبا دخالت دارد. امر زیبا با مفهوم ذوق و سلیقه به منزله ذهن بنیادی بشر لذتی ایجاد می‌کند تا انگیزه ادراک حسی را بر انگیزد، تعریف می‌شود.
۲	Jonson (2022)	Aestheticism	ما در عرصه هنر به قلمرو جاودانه تخیل راه می‌یابیم و خود این تخیل مساوی است با واقعیت. ایمان، فضیلت و وظیفه اخلاقی یا ضرورت دینی تحت تأثیر هنر منسوخ نمی‌شوند یا جای خود را به هنر نمی‌دهند؛ بلکه فشرده و خلاصه می‌شوند و در دل هنر جای می‌گیرند.
۳	Storr (1993)	Music and Mind	تلاش برای درک جهان بر اساس معیار زیبایی‌شناسی و یافتن راهی برای زندگی که اصالت، شکوه و زیبایی را به جایگاهی ارتقاء می‌دهد که توسط ایمان و خیر معنوی اشتغال شده است.
۴	Jhanji (2009)	Aesthetic Communication: The Indian perspective	عین زیبایی‌شناختی اساساً عینی ادراکی و ترکیبی از تصورات حسی است. ادراک فرایندی خلاقانه، آگاهانه و نیت‌مند است. ادراک یعنی کشف کردن، معنایی در پس مشهودات است که تنها برای کسی آشکار می‌کند که رمزگشایی را می‌داند.
۵	Hegel (2016)	Lectures on the philosophy of aesthetics	اگر کار هنری، حقیقت و روح را به‌مثابه شیئی به شیوه‌ای حسی عرضه کند، آن‌گاه مذهب به این، پرستشی را اضافه می‌کند که به خوبستن باطنی‌اش با شیء مطلق داده می‌شود. زیرا پرستش به خود هنر متعلق نیست. زیبایی طبیعت، به‌خاطر موزونی‌اش میل و رغبتی عاطفی را برمی‌انگیزد.

<p>زیبایی‌شناختی به مفهوم ویژگی‌های دریافت‌شدنی از راه احساسات در برابر موضوعاتی که با عقل شناخته می‌شود.</p> <p>قاعده اخلاقی درک آزاد که شاهکارهای هنری ایجاد کرد تصور را محدود و مختل می‌کند.</p> <p>قضاوتی که شامل عنصری اخلاقی یا عقلی باشد به طور صرف زیبایی وابسته است نه قضاوت زیبایی مستقل.</p> <p>هنرهای زیبا باید موجب ارتقای نفس شوند نه اینکه به آن آموزه‌های اخلاقی بدهند.</p> <p>تفکر در باب زیبایی می‌تواند منجر به حرکت ذهن، فراتر از حریم عادی خود شود.</p> <p>تمام انسان‌ها باید پدیده زیبا را در هنر یا طبیعت تحسین کنند، زیرا در نفس خود احساساتی دارند که منشأ الهی داشته و زیبایی سبب بیداری آن شده است و به این صورت موجب شادی می‌شود.</p> <p>هنر، خود، نوعی مذهب است. سه حوزه مجزای اقدامات انسانی، واقعی، زیبا و خوب در نهایت در وجود خدا به اوج می‌رسد.</p> <p>به اعتقاد افلاطون جهان مادی پست‌تر از جهان آرمانی است و هنرمند آرمانی هر چند هر نوع آرمانی را از طبیعت می‌گیرد اما زیبایی را تخیل هنرمند ایجاد می‌کند، زیرا او نبوغ خود را دارد.</p> <p>هنر باید کاری خلاقانه‌تر از تقلید حقیقانه طبیعت انجام دهد.</p> <p>درک زیبایی طبیعی در ذات خود، معنوی است؛ زیرا با شادی به خلقت خدا پاسخ می‌دهد و خود، استعدادی است که خدایی دوست‌داشتنی آن را به انسان‌ها می‌دهد.</p>	<p>Beauty and art</p>	<p>Prettejohn (2014)</p>	<p>۶</p>
<p>هریک از این مفاهیم به بارزترین وجه با یک صورت خاص هنری پیوند یافته‌اند: بازنمایی با نقاشی، بیانگری با موسیقی، و تفسیر و نیت با ادبیات.</p> <p>بازنمایی می‌تواند فهم مسئله و داوری میان پاسخ‌ها را مطرح نماید.</p> <p>کیفیات بیانگرانه مکمل زیبایی، معنا و ارزش موسیقی‌اند.</p> <p>تفسیر وظیفه نقدی است که معنای اثر هنری را مشخص می‌سازد و با نیت، از واقعیت روانشناختی مؤلف به واقعیتی در باب شعر پی می‌بریم.</p>	<p>“Aesthetics” in Philosophy 1: A Guide Through the Subject</p>	<p>Gardner (2017)</p>	<p>۷</p>
<p>شیء زیباشناختی برخلاف شیء واقعی آفریده مشترک واقعیت و مشاهده‌گر است.</p> <p>ذهن انسان روش فهم خاص خود را دارد، به روش خود از تجربه کردن امر زیبا لذت می‌برد.</p> <p>رویکرد زیباشناختی دربرگیرنده معرفت و لذت است.</p> <p>ادراک امر زیبا اساساً به عهده عقل است.</p> <p>جهان، هستی خویش را مدیون خداست و از آن‌جا که زیبایی و وجود یکی هستند، جهان زیبایی خود را مدیون خداوند است. پیدایش جهان در عین حال پیدایش زیبایی نیز هست.</p> <p>شکوه یک انسان در زیبایی معنوی ذهن اوست و برای زیبایی ذهن باید افکارمان را با استدلال و ادراک شهودی روشنی، نظم و کمال بخشیم.</p> <p>عالم هنر با عالم طبیعت متفاوت است اما بر آن تکیه دارد.</p> <p>زمانی که می‌خواهیم از زیبایی محسوس به زیبایی معنوی گذر کنیم باید در افکارمان نوعی سازگاری ذهنی ایجاد کنیم.</p> <p>بالاترین زیبایی معنوی، زیبایی خداوند است که مفهومی مشکک دارد و ورای تجربه ماست.</p> <p>زیبایی چیزی است که درست‌ترین تصور در باب الوهیت را دربردارد.</p>	<p>About Beauty: A Thomistic Interpretation</p>	<p>Maurer (2008)</p>	<p>۸</p>

<p>مضمون زیبایی‌شناسانه کردن همان خوب زیستن، به معنای استحالته به خویش به هیئت یک اثر هنری، به مدد فرایند فشرده‌ای از انضباط نفس است. این نوع کارورزی زیباشناختی بر روی نفس نوعی هژمونی بر نفس است.</p>	<p>The Ideology of the Aesthetic</p>	<p>Eagleton (2019)</p>	<p>۹</p>
<p>اصول زباشناسانه در فضاها و بناهای اسلامی حاکی از هماهنگی است. بنا بر ظاهری ساده و دورنی مجلل، تجربه‌ای لذت‌بخش است نشان از اهمیت پیرایش درون و زیبایی نفس است بر آراستگی ظاهر. عظمت بسیاری از بناها دست‌کم نشانی از اندازه آنچه در درون است، دارد. تخیل نقش مهمی در رهنمونی ما به درجات بالایی از دانش دارد.</p>	<p>Islamic aesthetics An Introduction</p>	<p>Leaman (2004)</p>	<p>۱۰</p>
<p>«اندیشیدن زیبا» از دل مشاهده هنرهای زیبا متولد می‌شود و اسباب نظاره هماهنگی مسلط بر جهان و طبیعت را فراهم می‌آورد و در نتیجه ما را از کمال الهی متجلی در این هماهنگی عظیم آگاه می‌سازد.</p>	<p>What Is Aesthetic?</p>	<p>Jimenez (2024)</p>	<p>۱۱</p>
<p>روال کار ذوق تا اندازه‌ای شبیه غربالی است که فراخی شبکه‌اش به جای رد کردن «اندازه‌ها»، «صفات» و «خصوصیات» را از خود رد کند. کاوش دانشمند در پی واقعیات طبیعت، باید درآمدی باشد برای جستجوی زیبایی‌شناسی.</p>	<p>The Meaning of Beauty</p>	<p>Newton (2018)</p>	<p>۱۲</p>
<p>هنر به عقیده کانت به نحوی عالی محتوای اخلاقی دارد. از این رو واکنش در برابر هنر هماهنگی ساده‌ای میان تخیل و فهم نیست بلکه بازی بسیار پیچیده‌ای است میان تخیل، فهم و خرد. طبق نظریه زیبایی‌شناختی ایگلتن، امکان خودآفرینی فردی مستقل اما از لحاظ اجتماعی هماهنگ است که می‌تواند در برابر قدرت یا برای مهار اجتماعی به‌کار رود.</p>	<p>The Oxford Handbook Aesthetics</p>	<p>Levinson & Gayer (2013)</p>	<p>۱۳</p>
<p>هنرمند منحصراً عامل زیبایی‌شناختی است که آثار هنری را به‌وجود می‌آورد و مقاصد زیبایی‌شناختی را به افراد منتقل می‌کند. نظریه‌های نشانه‌شناختی یا تفسیری هنر بر آن هستند که آثار هنری حاملان معنا هستند و تماشاگران بر اساس دستگاه نشانه‌شناختی که هنرمند برای رمزگذاری معنا به کار گرفته، آن معانی را رمزگشایی کنند.</p>	<p>Art and Agency: an Anthropological Theory</p>	<p>Gell (2012)</p>	<p>۱۴</p>
<p>زیبایی یعنی نظم و نظم در اندازه و تناسب ظهور می‌کند. بنیاد زیبایی بر عدد و هندسه و تقارن آن در طبیعت است و آن‌ها به‌وسیله هماهنگی تطهیر و با قدرت موسیقی رها شده تا قادر به رویت آن شویم. تراژدی باید شفقت و هراس را برانگیزد تا سبب تزکیه نفس انسان از این عواطف و انفعالات شود. روحی که نیک و زیبا شود همانند خدا می‌شود، زیرا خدا منشأ بهتر و زیباتر هستی یا منشأ خود هستی یعنی زیبایی است. اگر ببینی که زیبا نیستی همان کن که پیکر تراشان با پیکر می‌کنند. هنر به مثابه یک فعالیت ذهنی ناب است که طی آن هنرمند با پالایش ذهن و روح خود حقیقت صور را دریافت می‌کند. اثر هنری و زندگی خوب از منظر ابدیت دیده می‌شود، این همان رابطه بین هنر و اخلاق است. هنر به اتفاق سخن یکی از وسائل ارتباط انسان‌ها با یکدیگر و از موجبات ترقی، یعنی پیشرفت به سوی کمال است. اخلاقیات به تعادل رفتاری و ظهور نظام رفتاری مناسب فرد در جامعه کمک می‌کند و هنر نیز با برجسته‌کردن، تمرکز و مهم تر ارائه زیبایی‌شناسانه آن‌ها در تبدیل ایده به کنش، نقش چشمگیری دارد.</p>	<p>جامعه‌شناسی اخلاقی هنر</p>	<p>Bolkhari (2016)</p>	<p>۱۵</p>
<p>زیبایی جاذبه‌ای دارد که می‌تواند با استخدام ذوق و شهود و احساس زیبایی، حقیقت، واقعیت، اندیشه و تعقل درباره آن را از دست ما بگیرد.</p>	<p>زیبایی و هنر از دیدگاه اسلام</p>	<p>Jafari (2022)</p>	<p>۱۶</p>

<p>هنر در عصر روشنگری در مقایسه با قرون وسطی از عین به ذهن و به جای تقلید، خلاقیت را مهم‌تر انگاشت.</p> <p>در رنسانس نبوغ از ارکان هنر پس از نظریه میمیزیس تبدیل شد. این نظریه هنر را اظهار و ابراز کشف و شهود درون هنرمند و یافته‌های ذهنی او می‌داند و خلاقیت محصول همین عنصر است.</p>	<p>در باب نظریه محاکات</p>	<p>Bolkhari (2014)</p>	<p>۱۷</p>
<p>هنر برای حیات معقول، تجسم‌کننده «واقعیت آن چنان که هست» با «واقعیت آن چنان که باید باشد» به وسیله احساس تصعید شده انسانی از آگاهی به حیات هدف دار خود و دیگران.</p> <p>اثر هنری در حیات معقول خود و دیگران را از اسارت نجات می‌دهد.</p>	<p>حیات معقول</p>	<p>Jafari (2020)</p>	<p>۱۸</p>
<p>یکی از اهداف تربیت شکوفایی فطرت توحیدی است، هم‌چنان‌که تربیت ناصحیح می‌تواند جلوی شکوفایی آن را بگیرد.</p> <p>در فرهنگ اسلامی باید حقایق معنوی و سوق دادن جامعه به سوی فطرت الهی و ماوراء طبیعت، هدف اصلی باشد.</p> <p>ابزارهای فرهنگی و هنری حامل‌ها و وسائل انتقال پیام فرهنگی و معنوی هستند.</p>	<p>منظومه فکری امام خمینی(ره)</p>	<p>Khosropanah (2023)</p>	<p>۱۹</p>
<p>تنها راه سعادت بشر، تربیت صحیح و تزکیه درون بوده و تعلیم بدون معنویت، اخلاق، عاطفه و احساسات بشری قادر به نجات بشر نیست.</p> <p>شادی، نشاط و لیخند از ضروریات جامعه است.</p> <p>هنر دینی از راهکارهای بسیار تأثیرگذار در فرهنگ‌سازی عمومی است.</p> <p>در هنر دینی می‌توان به‌جای کاربرد مستقیم آیات و روایات، رساترین سخن را در هنر به‌کار برد.</p>	<p>منظومه فکری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای</p>	<p>Khosropanah (2024)</p>	<p>۲۰</p>
<p>فلسفه با حیرت آغاز می‌شود و با فهم پایان می‌پذیرد. هنر از آنچه به فهم درآمده آغاز راه می‌کند و در حیرت به انجام می‌رسد. از نظر دیوئی این معرفت، درست است که برتر از بقیه است؛ اما به‌عنوان مقدمه و وسیله‌ای است که هدف دیگری را برآورده می‌سازد.</p>	<p>تبیین دیدگاه دیوئی در خصوص هنر و زیبایی‌شناسی و نقد دلالت‌های آن برای فرایند تدریس و یادگیری با تأکید بر آرای زیبایی‌شناسی ابوحیان توحیدی</p>	<p>Poor Hosseini (2012)</p>	<p>۲۱</p>
<p>برای ادراک جمال و زیبایی باید نفس خود را زیبا کرد؛ بنابراین اولین قدم تزکیه نفس و آماده سازی محمل جهت حمل آن ودیعه الهی است. آنگاه «نمود یا بود» با در نظر گرفتن غایت متعالی آن، موفق به گشودن قفل راز حقیقت و زیبایی‌های هستی خواهد کرد.</p> <p>هنر عاملی برای رشد تفکر و ایجاد فلسفه خاصی برای زندگی می‌شود و به زندگی انسان تحرک می‌بخشد و ابعاد معنوی وجود انسان را تقویت می‌کند و هنر بر زندگی اخلاقی اثر می‌گذارد.</p>	<p>تبیین دیدگاه زیبایی‌شناسی غزالی و دلالت‌های آن در تربیت زیبایی‌شناختی</p>	<p>Wahhabi (2016)</p>	<p>۲۲</p>
<p>با حضور اخلاق و زیبایی‌شناسی ریا و پوچ‌انگاری به‌صورت موقت به کنار می‌رود و ارزش‌ها زاده می‌شود.</p> <p>شوینهاور معتقد است امید یا هرگونه ارزش انسانی که از قالب فردیت خارج شود و به وحدت خودش با جهان دست یابد، آن زمان ارزش‌ها معنا می‌یابند.</p> <p>زیبایی‌شناسی نیاز به انگیزه‌هایی دارد که از احساساتی خالص سرچشمه می‌گیرند که ما را به شهود می‌رساند.</p> <p>هنر درصدد حل مسئله وجود است. در تجربه زیبایی‌شناسی از منظر شوینهاور ما می‌توانیم نوعی رازگشایی و کنار رفتن مایا را مشاهده کنیم.</p> <p>زیبایی‌شناسی بر پایه رسیدن به آرامش و لذت و دریافت واقعیت و رسیدن به امر والا در تجربه زیبایی‌شناسی است.</p> <p>اصول انتزاعی نمی‌توانند اساس اخلاق و زیبایی‌شناسی محسوب شوند چون قابل انتقال و آموزش نیستند.</p>	<p>تبیین و نقد رابطه اخلاق و زیبایی‌شناسی از منظر شوینهاور</p>	<p>Moradi (2012)</p>	<p>۲۳</p>

<p>۲۴</p>	<p>Moradi (2011)</p>	<p>فلسفه زیبایی‌شناسی و نقش آن در تربیت عاطفی کودک</p>	<p>امور پرورشی بایستی جذاب باشند. منشأ این جذابیت بعد زیبایی‌شناختی ارائه آن‌هاست. لازمه توسعه فعالیت‌های امور تربیتی از طریق هنر، افزایش مهارت مخاطبین در برقراری ارتباط و ادراک بصری است. هنر عالی‌ترین شکل فعالیت معنوی انسان است که اگر رشد یابد در غنابخشیدن به فرهنگ اجتماعی کاربرد زیادی دارد.</p>
<p>۲۵</p>	<p>Saki (2017)</p>	<p>امکان استنتاج نظریه زیبایی و هنر در حکمت ملاصدرا با تأکید بر مفهوم خیال مجرده</p>	<p>عشق، زائیده زیبایی است و خداوند عشق و عاشق و معشوق حقیقی است. همه ذرات هستی دارای حسن و جمال است و مراتبی دارد که پس از حق، در انسان کامل تجلی یافته و تا پایین‌ترین مراتب هستی ادامه می‌یابد. نگاه مدرنیته به زیبایی به‌مثابه حظ بصری و تجمل با تفکر مدرسی سنتی از آن به‌عنوان تجربه معنوی و به جهت روحی تفاوت دارد. رشد خیال منجر به گرایش انسان به سوی سعادت و اعتدال و نیکو شدن تعقلش می‌شود یعنی هرگاه خیال با عقل ترکیب شود. با تزکیه نفس و به‌کارگیری قوه تخیل می‌توان به مشاهده ذوات عالم و بازآفرینی تصویری آن‌ها نائل آمد. هرگاه هنرمند به شوق حقیقت در مسیر عروج گام نهد، خیال در این حالت می‌تواند بستر ظهور خلاقیت هنری باشد. برای رسیدن به معرفت عقلی که والاترین معرفت است، گذر از خیال در قالب تصاویری هوشمندانه و زیبا، ضروری است. دین حامل حقیقت هنر است و حقیقت هنر، زیبایی است. از ویژگی‌های هنر ما، پویایی آن است که منجر به خلاقیت می‌شود و پایداری که پیدایش و قوام هویت هنر ما می‌شود. هنر قدسی پیوند نزدیکی با اعمال مذهبی و آداب دینی دارد که هم در صورت و هم در معنا پیوندی ناگسستنی با حقیقت هستی دارد.</p>

مرحله دوم: مؤلفه‌های برگرفته از گزاره‌ها

در این مرحله از ۸۵ گزاره زیبایی‌شناسی که مرتبط با تربیت و فعالیت‌های تربیتی می‌شود، تعداد ۶۶ مؤلفه شناسایی شده که طبق جدول شماره ۲ ارائه می‌شود.

جدول ۲. مؤلفه‌های برگرفته از گزاره‌ها

ردیف	گزاره‌ها	مؤلفه‌ها
۱	۱- فلسفه زیبایی‌شناسی در بازنمایی امر زیبا دخالت دارد. امر زیبا با مفهوم ذوق و سلیقه به منزله ذهن بنیادی بشر لذتی ایجاد می‌کند تا انگیزه ادراک حسی را برانگیزد، تعریف می‌شود.	بازنمایی امر زیبا پرورش ذوق و سلیقه ذهنی ادراک حسی
۲	۲- ما در عرصه هنر به قلمرو جاودانه تخیل راه می‌یابیم و خود این تخیل مساوی است با واقعیت. ۳- ایمان، فضیلت و وظیفه اخلاقی یا ضرورت دینی تحت تأثیر هنر منسوخ نمی‌شوند یا جای خود را به هنر نمی‌دهند؛ بلکه فشرده و خلاصه می‌شوند و در دل هنر جای می‌گیرند.	پرورش تخیل هنر برای ایمان و فضیلت اخلاقی
۳	۴- تلاش برای درک جهان بر اساس معیار زیبایی‌شناسی و یافتن راهی برای زندگی که اصالت، شکوه و زیبایی را به جایگاهی ارتقاء می‌دهد که توسط ایمان و خیر معنوی اشتغال شده است.	زیبایی‌شناسی، همپای ایمان و یافتن راهی برای زندگی
۴	۵- عین زیبایی‌شناختی اساساً عینی ادراکی و ترکیبی از تصورات حسی است. ۶- ادراک فرایندی خلاقانه، آگاهانه و نیت‌مند است. ۷- ادراک یعنی کشف کردن، معنایی در پس مشهودات است که تنها برای کسی آشکار می‌کند که رمزگشایی را می‌داند.	نگاه زیباشناختی ترکیب حس و ادراک ادراک کشفی و خلاقانه حاصل رمزگشایی

<p>هنر معنوی، توجه به محتوای حقیقی دارد. موزونی زیبایی طبیعت و انگیزش میل عاطفی</p>	<p>۵- اگر کار هنری، حقیقت و روح را به مثابه شیئی به شیوه‌ای حسی عرضه کند، آن‌گاه مذهب به این، پرستشی را اضافه می‌کند که به خویشتن باطنی‌اش با شیء مطلق داده می‌شود. زیرا پرستش به خود هنر متعلق نیست. ۹- زیبایی طبیعت، به‌خاطر موزونی‌اش میل و رغبتی عاطفی را برمی‌انگیزد.</p>	<p>۵</p>
<p>دریافت حسی اخلاق محدودیت در درک آزاد هنری تحرك ذهنی در زیبایی‌شناسی زیبایی طبیعت، احساسات فطرت الهی را تحریک می‌کند. سازگاری محیطی منطبق بر فطرت هنر در وجود خدا اوج می‌گیرد. تخیل فراتر از تقلید خدا را در زیبایی طبیعت دیدن معنوی است.</p>	<p>۱۰- زیبایی‌شناختی به مفهوم ویژگی‌های دریافت‌شدنی از راه احساسات در برابر موضوعاتی که با عقل شناخته می‌شود. ۱۱- قاعده اخلاقی درک آزاد که شاهکارهای هنری ایجاد کند تصور را محدود و مختل می‌کند. ۱۲- قضاوتی که شامل عنصری اخلاقی یا عقلی باشد به‌طور صرف زیبایی وابسته است نه قضاوت زیبایی مستقل. ۱۳- هنرهای زیبا باید موجب ارتقای نفس شوند نه اینکه به آن آموزه‌های اخلاقی بدهند. ۱۴- تفکر در باب زیبایی می‌تواند منجر به حرکت ذهن، فراتر از حریم عادی خود شود. ۱۵- تمام انسان‌ها باید پدیده زیبا را در هنر یا طبیعت تحسین کنند، زیرا در نفس خود احساساتی دارند که منشاء الهی داشته و زیبایی سبب بیداری آن شده است و به این صورت موجب شادی می‌شود. ۱۶- هنر، خود، نوعی مذهب است. سه حوزه مجزای اقدامات انسانی، واقعی، زیبا و خوب در نهایت در وجود خدا به اوج می‌رسد. ۱۷- به اعتقاد افلاطون جهان مادی پست‌تر از جهان آرمانی است و هنرمند آرمانی هر چند هر نوع آرمان را از طبیعت می‌گیرد اما زیبا را تخیل هنرمند ایجاد می‌کند، زیرا او نبوغ خود را دارد. ۱۸- هنر باید کاری خلاقانه‌تر از تقلید حقیرانه طبیعت انجام دهد. ۱۹- درک زیبایی طبیعی در ذات خود، معنوی است؛ زیرا با شادی به خلقت خدا پاسخ می‌دهد و خود، استعدادی است که خدای دوست‌داشتنی آن را به انسان‌ها می‌دهد.</p>	<p>۶</p>
<p>فهم مسئله با نقاشی معنا و ارزش در موسیقی تفسیر و نقد در ادبیات و شعر</p>	<p>۲۰- هریک از این مفاهیم به بارزترین وجه با یک صورت خاص هنری پیوند یافته‌اند: بازنمایی با نقاشی، بیانگری با موسیقی، و تفسیر و نیت با ادبیات ۲۱- بازنمایی می‌تواند فهم مسئله و داوری میان پاسخ‌ها را مطرح نماید. ۲۲- کیفیات بیانگرانه مکمل زیبایی، معنا و ارزش موسیقی‌اند. تفسیر وظیفه نقدی است که معنای اثر هنری را مشخص می‌سازد و با نیت، از واقعیت روانشناختی مؤلف به واقعیتی در باب شعر پی می‌بریم.</p>	<p>۷</p>
<p>رویکرد معرفتی و لذت در زیباشناختی ادراک عقلی در زیبایی‌شناسی زیبایی جهان، زیبایی خدایی است. زیبایی معنوی مستلزم استدلال و ادراک شهودی زیبایی معنوی مشکک و ورای تجربه است. زیبایی معنوی نیاز به سازگاری ذهنی دارد.</p>	<p>۲۳- شیء زیباشناختی برخلاف شیء واقعی آفریده مشترک واقعیت و مشاهده‌گر است. ۲۴- ذهن انسان روش فهم خاص خود را دارد، به روش خود از تجربه کردن امر زیبا لذت می‌برد. ۲۵- رویکرد زیباشناختی دربرگیرنده معرفت و لذت است. ادراک امر زیبا اساساً به عهده عقل است. ۲۶- جهان، هستی خویش را مدیون خداست و از آنجا که زیبایی و وجود یکی هستند، جهان زیبایی خود را مدیون خداوند است. پیدایش جهان در عین حال پیدایش زیبایی نیز هست.) ۲۷- شکوه یک انسان در زیبایی معنوی ذهن اوست. و برای زیبایی ذهن باید افکارمان را با استدلال و ادراک شهودی روشنی، نظم و کمال بخشیم. ۲۸- عالم هنر با عالم طبیعت متفاوت است اما بر آن تکیه دارد. زمانی که می‌خواهیم از زیبایی محسوس به زیبایی معنوی گذر کنیم باید در افکارمان نوعی سازگاری ذهنی ایجاد کنیم. بالاترین زیبایی معنوی، زیبایی خداوند است که مفهومی مشکک دارد و ورای تجربه ماست. ۲۹- زیبایی چیزی است که درست‌ترین تصور در باب الوهیت را دربردارد.</p>	<p>۸</p>
<p>زیباشناسانه زیستن یعنی انضباط و هژمونی بر نفس</p>	<p>۳۰- مضمون زیبایی‌شناسانه کردن همان خوب زیستن، به معنای استحاله دادن به خویش به هیئت یک اثر هنری، به مدد فرایند فشرده‌ای از انضباط نفس است. این نوع کارورزی زیباشناختی بر روی نفس نوعی هژمونی بر نفس است.</p>	<p>۹</p>

<p>توازن و هماهنگی در محیط برتری آراستگی درونی بر زیبایی و سادگی محیط تخیل وسیله ارتقاء نفس</p>	<p>۳۱- اصول زیباشناسانه در فضاها و بناهای اسلامی حاکی از توازن و هماهنگی است. ۳۲- بنا با ظاهری ساده و دورنی مجلل، تجربه‌ای لذت‌بخش است نشان از اهمیت پیرایش درون و زیبایی نفس است بر آراستگی ظاهر. عظمت بسیاری از بناها دست‌کم نشانی از اندازه آنچه در درون است، دارد. ۳۳- تخیل نقش مهمی در رهنمونی ما به درجات بالایی از دانش دارد. ۳۴- خلاقیت حضرت سلیمان در زیبایی کاخ و دعوت از ملکه سبا</p>	<p>۱۰</p>
<p>اندیشه زیبا، تجلی کمال الهی در جهان هستی</p>	<p>۳۵- «اندیشیدن زیبا» از دل مشاهده هنرهای زیبا متولد می‌شود و اسباب نظاره هماهنگی مسلط بر جهان و طبیعت را فراهم می‌آورد و نتیجتاً ما را از کمال الهی متجلی در این هماهنگی عظیم آگاه می‌سازد. (ص. ۱۱۲)</p>	<p>۱۱</p>
<p>ذوق، غریب‌الصفات و خصوصیات (محتوا) زیبایی‌شناسی دنبال ارزش‌ها در طبیعت است.</p>	<p>۳۶- روال کار ذوق تا اندازه‌ای شبیه غریب‌الصفات است که فراخی شبکه‌اش به جای رد کردن «اندازه‌ها»، «صفات» و «خصوصیات» را از خود رد کند. ۳۷- کاوش دانشمند در پی واقعیات طبیعت، باید درآمدی باشد برای جستجوی زیبایی شناس به دنبال ارزش‌ها.</p>	<p>۱۲</p>
<p>تخیل، فهم و خرد واکنشی در برابر هنر زیبایی‌شناسی و خودآفرینی</p>	<p>۳۸- هنر به عقیده کانت به نحوی عالی محتوای اخلاقی دارد. از این رو واکنش در برابر هنر هماهنگی ساده‌ای میان تخیل و فهم نیست بلکه بازی بسیار پیچیده‌ای است میان تخیل، فهم و خرد. ۳۹- طبق نظریه زیبایی‌شناختی ایگلتون، امکان خودآفرینی فردی مستقل اما از لحاظ اجتماعی هماهنگ است که می‌تواند در برابر قدرت یا برای مهار اجتماعی به کار رود.</p>	<p>۱۳</p>
<p>رمزگذاری معنایی آثار توسط هنرمند و رمزگشایی تماشاگران</p>	<p>۴۰- هنرمند منحصراً عامل زیبایی‌شناختی است که آثار هنری را به وجود می‌آورد و مقاصد زیبایی‌شناختی را به افراد منتقل می‌کند. ۴۱- نظریه‌های نشانه‌شناختی یا تفسیری هنر بر آن‌اند که آثار هنری حاملان معنا هستند و تماشاگران بر اساس دستگاه نشانه‌شناختی‌ای که هنرمند برای رمزگذاری معنا به کار گرفته، آن معانی را رمزگشایی کنند.</p>	<p>۱۴</p>
<p>نقش پالایشی هنر با واکنش متأملانه</p>	<p>۴۲- تجربه زیبایی‌شناسی در برترین حالت خود گیرا، شورانگیز و کاملاً مسحور است. به محض چنین تجربه‌ای سرتاسر ذهن یا مخیله آدمی را در چنگ خود می‌گیرد و صریح انتقال مفهوم می‌نماید که مایه لذت و شناخت است. ۴۳- به قول ارسطو لذت عبارت است از لذت شناخت فارغ از ماهیت آن است. ۴۴- شفقت و ترس برخاسته از یک تراژدی خوش ساخت، عبارت است از لذت و شناختی که بدون وادار کردن ما به حرکت و واکنش به صورت متأملانه تجربه می‌شود. در همین توانایی تجربه و شناختن کامل آن‌هاست که گویی این انفعالات از وجودمان زدوده می‌شوند.</p>	<p>۱۵</p>
<p>پالایش ذهن و روح مقدمه دریافت زیبایی‌شناسی غایت‌مندی هنر و اخلاق هنر و اخلاق، رفتار ساز و تعادل‌آفرین هستند. تراژدی و تزکیه نفس</p>	<p>۴۵- زیبایی یعنی نظم و نظم در اندازه و تناسب ظهور می‌کند. بنیاد زیبایی بر عدد و هندسه و تقارن آن در طبیعت است و آن‌ها به وسیله هماهنگی تطهیر و با قدرت موسیقی رها شده تا قادر به رویت آن شویم. ۴۶- تراژدی باید شفقت و هراس (کاتارسیس) را برانگیزد تا سبب تزکیه نفس انسان از این عواطف و انفعالات گردد. ۴۷- روحی که نیک و زیبا شود همانند خدا می‌گردد، زیرا خدا منشأ بهتر و زیباتر هستی یا منشأ خود هستی یعنی زیبایی است. ۴۸- اگر ببینی که زیبا نیستی همان کن که پیکر تراشان با پیکر می‌کنند. ۴۹- هنر به مثابه یک فعالیت ذهنی ناب است که طی آن هنرمند با پالایش ذهن و روح خود حقیقت صور را دریافت می‌کند. ۵۰- اثر هنری و زندگی خوب از منظر ابدیت دیده می‌شود، این همان رابطه بین هنر و اخلاق است. ۵۱- هنر به اتفاق سخن یکی از وسائل ارتباط انسان‌ها با یکدیگر و از موجبات ترقی، یعنی پیشرفت به سوی کمال است. ۵۲- اخلاقیات به تعادل رفتاری و ظهور نظام رفتاری مناسب فرد در جامعه کمک می‌کند و هنر نیز با برجسته کردن، تمرکز و مهم‌تر ارائه زیبایی‌شناسانه آن‌ها در تبدیل ایده به کنش، نقش چشمگیر و به‌سزا دارد.</p>	<p>۱۶</p>

زیبایی تقابل ذوق و شهود با اندیشه و تعقل	۵۳- زیبایی جاذبه‌ای دارد که می‌تواند با استخدام ذوق و شهود و احساس زیبایی‌ی ما، حقیقت و واقعیت و اندیشه و تعقل درباره آن را از دست ما بگیرد.	۱۷
تزکیه و خرد اساس هنر ایرانی-اسلامی	۵۴- اصطلاح هنر در فرهنگ ایرانی-اسلامی یک ملکه روحانی است که بر پایه تزکیه و خرد قرار دارد. ۵۵- معیارهای اصلی هنر و صنعت، پاکی روح و طهارت جان با استناد به مبانی قدسی و همراه با تمرین و ریاضت است.	۱۸
عین و تقلید در برابر ذهن و خلاقیت خلاقیت محصول کشف و شهود است	۵۶- هنر در عصر روشنگری در مقایسه با قرون وسطی از عین به ذهن و به جای تقلید، خلاقیت را مهم‌تر انگاشت. ۵۷- در رنسانس نبوغ از ارکان هنر پس از نظریه می‌میزیس تبدیل شد. این نظریه هنر را اظهار و ابراز کشف و شهود درون هنرمند و یافته‌های ذهنی او می‌داند و خلاقیت محصول همین عنصر است.	۱۹
هنر ابزار تصعید آگاهی انسان به حیات معقول	۵۸- هنر برای حیات معقول، تجسیم کننده «واقعیت آن چنان که هست» با «واقعیت آن چنان که باید باشد» به وسیله احساس تصعیدشده انسانی از آگاهی به حیات هدف‌دار خود و دیگران. ۵۹- اثر هنری در حیات معقول خود و دیگران را از اسارت نجات می‌دهد.	۲۰
هنر مقدمه معرفت دیگران	۶۰- فلسفه با حیرت آغاز می‌شود و با فهم پایان می‌پذیرد. هنر از آنچه به فهم درآمده آغاز راه می‌کند و در حیرت به انجام می‌رسد. از نظر دیوئی این معرفت، درست است که برتر از بقیه است اما به عنوان مقدمه و وسیله‌ای است که هدف دیگری را برآورده می‌سازد.	۲۱
تزکیه نفس مقدمه گشایش راز زیبایی هستی هنر عامل رشد فکری، تحرک، معنویت و زندگی اخلاقی	۶۱- برای ادراک جمال و زیبایی باید نفس خود را زیبا کرد بنابراین اولین قدم تزکیه نفس و آماده‌سازی محل جهت حمل آن ودیعه الهی است. آن‌گاه «نمود یا بود» با در نظر گرفتن غایت متعالی آن، موفق به گشودن قفل راز حقیقت و زیبایی‌های هستی خواهد کرد. ۶۲- هنر عاملی برای رشد تفکر و ایجاد فلسفه خاصی برای زندگی می‌شود و به زندگی انسان تحرک می‌بخشد و ابعاد معنوی وجود انسان را تقویت می‌کند و هنر بر زندگی اخلاقی اثر می‌گذارد.	۲۲
زیبایی‌شناسی و هویت یابی زیبایی‌شناسی نیاز به احساسات خالص تجربه زیبایی‌شناسی مایه آرامش و لذت	۶۳- با حضور اخلاق و زیبایی‌شناسی ریا، پوچ‌انگاری به‌صورت موقت به کنار می‌رود و ارزش‌ها زاده می‌شود. شوپنهاور معتقد است امید یا هرگونه ارزش انسانی که از قالب فردیت خارج شود و به وحدت خودش با جهان دست یابد، آن زمان ارزش‌ها معنا می‌یابند. ۶۴- زیبایی‌شناسی نیاز به انگیزه‌هایی دارد که از احساساتی خالص سرچشمه می‌گیرند که ما را به شهود می‌رساند. هنر درصدد حل مسأله وجود می‌باشد. در تجربه زیبایی‌شناسی از منظر شوپنهاور ما می‌توانیم نوعی رازگشایی و کنار رفتن مایا را مشاهده کنیم. ۶۵- زیبایی‌شناسی بر پایه رسیدن به آرامش و لذت و دریافت واقعیت و رسیدن به امر والا در تجربه زیبایی‌شناسی است. ۶۶- اصول انتزاعی نمی‌توانند اساس اخلاق و زیبایی‌شناسی محسوب شوند چون قابل انتقال و آموزش نیستند.	۲۳
هنر عامل تقویت فرهنگ اجتماعی زیبایی‌شناسی عامل توسعه فعالیت‌های تربیتی	۶۷- امور پرورشی به مخاطبین می‌بایست جذاب باشند. منشأ این جذابیت بعد زیبایی‌شناختی ارائه آن‌هاست، لازمه توسعه فعالیت‌های امور تربیتی از طریق هنر، افزایش مهارت مخاطبین در برقراری ارتباط و ادراک بصری است. ۶۸- هنر عالی‌ترین شکل فعالیت معنوی انسان است که اگر رشد یابد در غنابخشیدن به فرهنگ اجتماعی کاربرد زیادی دارد.	۲۴
رشد خیال و نیکو شدن تعقل همراهی قوه خیال در تزکیه نفس خیال در شوق حقیقت، بستر خلاقیت	۶۹- عشق زائیده زیبایی است و خداوند عشق و عاشق و معشوق حقیقی است. ۷۰- همه ذرات هستی دارای حسن و جمال است و مراتبی دارد که پس از حق، در انسان کامل تجلی یافته و تا پایین‌ترین مراتب هستی ادامه می‌یابد. ۷۱- نگاه مدرنیته به زیبایی به‌مثابه حظ بصری و تجمل با تفکر مدرسی سنتی از آن به‌عنوان تجربه معنوی و به‌جهت روحی تفاوت دارد.	۲۵

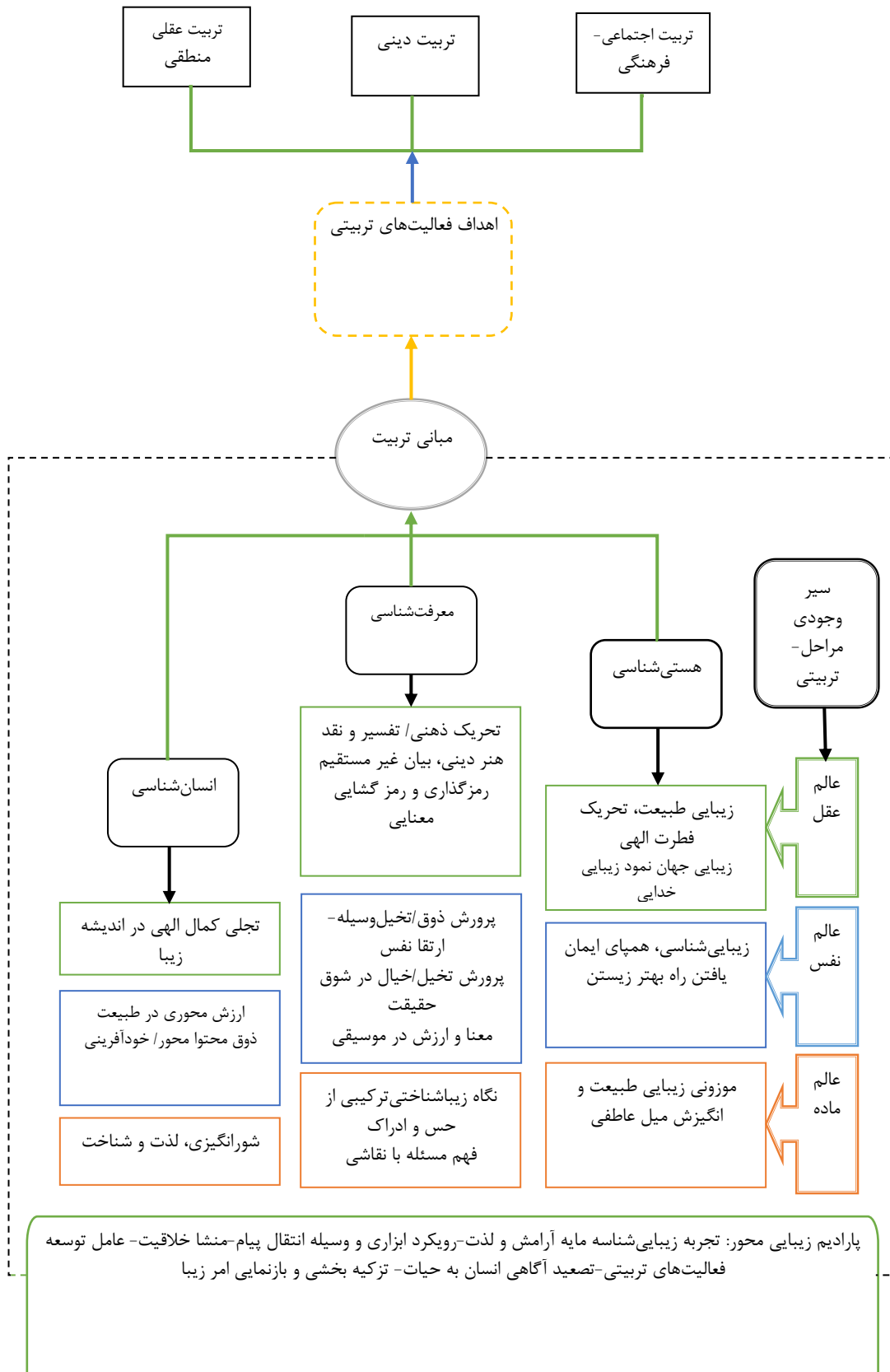
<p>پیوند صورت و معنایی هنر قدسی با آداب دینی پویایی هنر اسلامی منشأ خلاقیت پایداری هنر اسلامی قوام هویت</p>	<p>۷۲- رشد خیال منجر به گرایش انسان به سوی سعادت و اعتدال و نیکو شدن تعقلش می‌شود؛ یعنی هرگاه خیال با عقل ترکیب شود می‌شود قدرت متفکره و اگر به خدمت وهم درآید به آن متخیله گفته می‌شود. ۷۳- با تزکیه نفس و به‌کارگیری قوه تخیل می‌توان به مشاهده ذوات عالم و بازآفرینی تصویر آن‌ها نائل آمد. ۷۴- هرگاه هنرمند به شوق حقیقت در مسیر عروج گام نهد، خیال در این حالت می‌تواند بستر ظهور خلاقیت هنری باشد. ۷۵- برای رسیدن به معرفت عقلی که والاترین معرفت است، گذر از خیال در قالب تصاویری هوشمندانه و زیبا، ضروری است. ۷۶- زیبایی، درخشش نور وجود است. تجلی حب ذاتی، خداوند است که هر موجودی را به برکت نور وجود می‌آفریند. ۷۷- دین حامل حقیقت هنر است و حقیقت هنر، زیبایی است. ۷۸- از ویژگی‌های هنر ما، پویایی آن که منجر به خلاقیت می‌شود و پایداری که پیدایش و قوام هویت هنر ما می‌شود، است. ۷۹- هنر قدسی پیوند نزدیکی با اعمال مذهبی و آداب دینی دارد که هم در صورت و هم در معنا پیوندی ناگسستنی با حقیقت هستی دارد.</p>	
<p>تربیت، شکوفایی فطرت توحیدی ابزارهای هنری و سوق جامعه به سوی فطرت الهی انتقال فرهنگ</p>	<p>۸۰- یکی از اهداف تربیت شکوفایی فطرت توحیدی است؛ هم‌چنان که تربیت ناصحیح می‌تواند جلوی شکوفایی آن را بگیرد. ۸۱- در فرهنگ اسلامی باید حقایق معنوی و سوق‌دادن جامعه به سوی فطرت الهی و ماوراء طبیعت، هدف اصلی باشد. ۸۲- ابزارهای فرهنگی و هنری حامل‌ها و وسائل انتقال پیام فرهنگی و معنوی هستند.</p>	
<p>تربیت عامل معنویت، اخلاق، عاطفه و احساس شادی ضرورت جامعه هنر دینی فرهنگ‌ساز هنر دینی، رساترین سخن و بیان غیر مستقیم</p>	<p>۸۳- تنها راه سعادت بشر، تربیت صحیح و تزکیه درون بوده و تعلیم بدون معنویت، اخلاق، عاطفه و احساسات بشری قادر به نجات بشر نیست. ۸۴- شادی، نشاط و لیخند از ضروریات جامعه است. هنر دینی از راهکارهای بسیار تأثیرگذار در فرهنگ‌سازی عمومی است. ۸۵- در هنر دینی می‌توان بجای کاربرد مستقیم آیات و روایات، رساترین سخن را در هنر به کار برد.</p>	

مرحله سوم: استخراج مؤلفه‌های اصلی

برای دستیابی به مدل مفهومی مدنظر در زمینه فعالیت‌های امور تربیتی زیبایی‌شناختی، مؤلفه‌های به‌دست آمده به لحاظ اشتراک مفهومی و موضوعی با هم ترکیب شدند و ۸ مؤلفه اصلی در قالب ۳ مبانی هستی‌شناختی، معرفت‌شناختی و انسان‌شناختی و نقش زمینه‌سازی و رویکرد زیبایی‌شناختی و ۳ هدف اصلی فعالیت‌های امور تربیتی نمایان شده است که در جدول ۳ و شکل ۱ نمایش داده شده است.

جدول ۳. استخراج مؤلفه‌های اصلی

مؤلفه‌های اصلی	مؤلفه‌های مشترک
پارادایم زیبایی‌محور در فعالیت‌های تربیتی	بازنمایی امر زیبا، پویایی هنر اسلامی منشأ خلاقیت، رویکرد معرفتی و لذت در زیباشناختی، تزکیه و خرد اساس هنر ایرانی-اسلامی، ابزار تصعید آگاهی انسان به حیات معقول، مایه آرامش و لذت، عامل توسعه فعالیت‌های تربیتی
آثار انسان‌شناختی	اندیشه زیبا، تجلی کمال الهی در جهان هستی، ذوق غربال صفات و خصوصیات (محتوا)، زیبایی‌شناسی و خودآفرینی، تجربه زیبایی‌شناختی، شورانگیز، مایه لذت و شناخت است. زیبایی‌شناسی دنبال ارزش‌ها در طبیعت است.
معرفت‌شناسی	رمزگشایی معنایی تماشاگران، خیال در شوق حقیقت، بستر خلاقیت، پرورش ذوق و سلیقه ذهنی، پرورش تخیل، دریافت حسی، تحرک ذهنی در زیبایی‌شناسی، تخیل فراتر از تقلید، فهم مسئله با نقاشی، معنا و ارزش در موسیقی، تفسیر معنا در ادبیات و شعر، ادراک عقلی در زیبایی‌شناسی، تخیل وسیله ارتقاء نفس، هنر دینی سخن رسا به جای کاربرد مستقیم آیات و روایات، نگاه زیباشناختی ترکیب حس و ادراک- ادراک حسی- هنر دینی، رساترین سخن و بیان غیرمستقیم
آثار هستی‌شناسی	زیبایی‌شناسی، همپای ایمان و یافتن راهی برای زندگی در جهان هستی، موزونی زیبایی طبیعت و انگیزش میل عاطفی، زیبایی طبیعت، احساسات فطرت الهی را تحریک می‌کند. زیبایی جهان، زیبایی خدایی است.
تربیت اخلاقی و معنوی	هنر برای ایمان و فضیلت اخلاقی، هنر معنوی، توجه به محتوای حقیقی دارد. هنر در وجود خدا اوج می‌گیرد. خدا را در زیبایی طبیعت دیدن معنوی است. زیبایی معنوی مستلزم استدلال و ادراک شهودی، زیبایی معنوی مشکک و ورای تجربه است، زیبایی معنوی نیاز به سازگاری ذهنی، غایت‌مندی هنر و اخلاق، هنر و اخلاق رفتارساز و تعادل‌آفرین هستند، پیوند معنایی هنر با آداب دینی، تربیت، شکوفایی فطرت توحیدی - تربیت عامل معنویت، اخلاق، عاطفه و احساس
تربیت منطقی و عقلانی	ادراک کشفی و خلاقانه حاصل رمزگشایی، خلاقیت محصول کشف و شهود است، عین و تقلید در برابر ذهن و خلاقیت، زیبایی تقابل ذوق و شهود با اندیشه و تعقل، رشد خیال و نیکوشدن تعقل، هنر بازی میان تخیل، فهم و خرد
تربیت اجتماعی و فرهنگی	ابزارهای هنری و سوق‌دادن جامعه به سوی فطرت الهی- شادی ضرورت جامعه- هنر دینی فرهنگ‌ساز- سازگاری محیطی منطبق بر فطرت، اجتماع و نشاط زیبایی‌شناختی، هنردینی، فرهنگ‌ساز است. پایداری هنر اسلامی قوام هویت- آگاهی‌بخش دیگران- تقویت فرهنگ اجتماعی، انتقال فرهنگ
زمینه‌سازی	زیباشناسانه زیستن یعنی انضباط و هژمونی بر نفس، توازن و هماهنگی در محیط، برتری آراستگی درونی بر زیبایی و سادگی محیط، نقش پالایشی هنر با واکنش متأملانه، پالایش ذهن و روح مقدمه دریافت زیبایی‌شناسی، تراژدی و تزکیه نفس، تزکیه نفس مقدمه گشایش راز زیبایی هستی، هنر عامل رشد فکری، تحرک، معنویت و زندگی اخلاقی، زیبایی‌شناسی و ظهور ارزش‌ها، زیبایی‌شناسی نیاز به احساسات خالص، همراهی قوه خیال و تزکیه نفس

شکل ۱. مدل مفهومی فعالیت‌های تربیتی با فهم زیبایی‌شناختی

پاسخ به پرسش دوم تحقیق: از مؤلفه‌های تربیتی زیبایی‌شناختی چه الگوی عملی برای توسعه فعالیت‌های امور تربیتی به دست می‌آید؟

در ادامه، الگوی فعالیت‌های امور تربیتی در جهت رسیدن به اهداف تربیتی در سه شاخص مهم تربیت اخلاقی، اجتماعی و منطقی در شکل ۲ آمده است. افق‌های تربیتی پیش روی هر دوره تحصیلی با فهم رویکرد زیبایی‌شناختی قابل دستیابی و برنامه ریزی می‌باشد. نتایج این نوع فعالیت تربیتی چنان که گذشت از کیفیت اثرگذار، خلاقانه و پایدار برخوردار می‌باشد. در عین حال توجه به نیازهای هر سطح تحصیلی در فعالیت‌ها می‌تواند دقت نظر مربیان قرار گیرد.

شکل ۲. الگوی فعالیت‌های امور تربیتی با فهم زیبایی‌شناختی و افق‌های تربیتی آن در دوره‌های ابتدایی، متوسطه دوره اول

بحث و نتیجه‌گیری

در راستای پاسخ به پرسش اصلی پژوهش درباره شناسایی ابعادی از مقوله‌های زیباشناسی منطبق بر سند تحول، که می‌توانست با حوزه فعالیت‌های امور تربیتی مدارس سازوار باشد، به مدل مفهومی از آن دست پیدا کردیم که تأثیر عمیق فعالیت‌های امور تربیتی را در ابعاد شناختی و اهداف مهم فعالیت‌های امور تربیتی در ابعاد اخلاقی-معنوی، منطقی-عقلانی و اجتماعی- فرهنگی به تفکیک سه دوره تحصیلی نظام تربیتی کشور نشان می‌دهد. به دنبال سه‌سوسازی نتایج و اعتبار بخشی به آنها، نظرات محققان را جهت همگرایی و بررسی ناسازگاری و تناقض‌ها مورد ارزیابی و نتیجه‌گیری نهایی قرار می‌دهیم.

ارتباط بعد شناختی انسان با ساحت زیباشناختی در تحقیقات تاگارد با عنوان بررسی نقش عاطفه و احساسات حاصل از زیبایی‌شناختی در شناخت انسان مؤید نتیجه پژوهش حاضر است. او در شناخت خداوند با نگاه زیبایی‌شناختی، به نتایج فراتر از شناخت می‌رسد که عبارتند از آرامش و آسایش، اخلاق، تعلق اجتماعی و زندگی جاودانه. تلخابی (Talkhabi, 2019) در کتاب شناخت و تربیت، یادآور می‌شود که هیجان به تفکر و استدلال در اجرای فعالیت‌های شناختی کمک می‌کند، و به بازایی نتایج شناخت در موقعیت واقعی و تصمیم بهتر در شرایط اجتماعی منجر می‌شود. از این رو فعالیت‌های امور تربیتی مبتنی بر زیبایی‌شناختی، به هدف‌های اخلاقی، اجتماعی و عقلانی بر پایه راهبردهای زیباشناختی نائل می‌آیند و ضمن تعمیق مفاهیم شناختی تربیت اسلامی، انگیزه و هیجان استفاده عملی آن‌ها را در حیات طیبه فراهم می‌آورد.

در تحلیل مفاهیم زیبایی‌شناختی مرتبط با اهداف فعالیت‌های تربیتی، سیر رشدی و توانایی افراد مورد توجه قرار می‌گیرد تا برنامه‌ریزی و ارزیابی فعالیت‌ها دقیق‌تر صورت پذیرد. در راهکار ۲/۶ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در زمینه مقولات و موضوعات تربیتی و اخلاقی به طبقه‌بندی آن مطابق با مراحل رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان تأکید شده است و در پژوهش هاشم‌نژاد و نعمتی (Hashemnejad & Nemati, 2012) به عوالم وجودی انسان در سه مرحله عالم ماده، عالم نفس و عالم عقل از دیدگاه ملاصدرا اشاره کرده است و از تشکیک زیبایی‌شناختی انسان سخن گفته‌اند. بر این اساس درک زیبایی با در نظر گرفتن شدت و ضعف و ذومراتب بودن آن در عوالم وجودی امری مهم در کار تربیتی مریبان باید قرار گیرد. تقسیم‌بندی دوره‌های تحصیلی آموزش و پرورش در سه مرحله ابتدایی-پیش‌دبستانی، دوره اول متوسطه و دوره دوم متوسطه، منطبق بر عوالم وجودی انسان در تحقیق حاضر، برای نخستین بار آمده است. با توجه به گزارش‌های مجلس شورای اسلامی، اکثر تهدیدهای معاونت پرورشی در سه حوزه محتوایی، مخاطبین و اجرایی مربوط می‌شود (Khabbaz Mehrjardi, 2014). نتایج پژوهش مجلس نشان می‌دهد اصلاحاتی در محتوای فعالیت‌های این معاونت صورت پذیرفته است؛ اما از لحاظ اجرایی این ضعف باقی است. نتایج زیبایی‌شناختی فعالیت‌های امور تربیتی از جمله خلاقیت، درک و قوام هویت، دگرآفرینی، اندیشه و تعقل و زیبایی معنوی همراه با نشاط و آرامش می‌تواند بهبود مشارکت، توسعه و تنوع اجرایی را به دنبال داشته باشد.

بر اساس مهم‌ترین چرخش‌ها از وضع موجود به وضع مطلوب سند تحول، وظیفه و رسالت اصلی نهاد آموزش و پرورش برای دستیابی به اهداف غایی «بسترسازی» است که این امر خطیر با تقویت ساحت زیبایی‌شناختی در فعالیت‌های امور تربیتی به نتایج مورد تأیید سند تحول در زمینه‌سازی تربیت می‌رسد (Supreme Council of Cultural Revolution, 2011). از شاخص‌ترین نتایج در زیر مقوله‌های زمینه‌سازی می‌توان احساسات خالص، تسلط بر نفس (خویشتن‌بانی)، توازن و هماهنگی محیط نام برد. نتایج اجتماعی-فرهنگی زیبایی‌شناختی فعالیت‌های امور تربیتی در بخش‌هایی همچون هویت‌یابی و قوام آن، خلاقیت، دگرآفرینی و وحدت فرد در جهان با اهم چرخش‌های تحول‌آفرین سند از جمله نگاه تلفیقی به هویت انسان، روش‌های خلاق گروهی و تعالی‌بخش و هویت‌یابی همراه با مقاومت در برابر شرایط نامساعد و تغییر آنها همسویی نشان می‌دهد.

از نظر علامه جعفری زیبایی در الهیون مانند روزنه‌ای است برای عبور به سمت زیبایی‌های معقول و از آنجا به پیشگاه ربوبی. وقتی در دعای خمس عشر می‌خوانیم: خدایا! مشتاقان جمالت را از نظر به زیبایی دیدارت محجوب

نفرما. نشان از نیاز انسان به زیبایی‌های معنوی است، چرا که روح در تاریکی و خشونت ماده ملول می‌شود. در این پژوهش سیر فعالیت‌های تربیتی در تربیت اخلاقی-معنوی از زیبایی‌های مادی و طبیعی به زیبایی معنوی و از عاطفه و احساس به هنر معنوی و در نهایت از شکوفایی فطری به غایت‌مندی زیبایی دست می‌یابد. زیبایی تنها اشباع حس نیست؛ بلکه طریقی است برای دریافت کمال و غایت زندگی (Ja'fari, 2020). علاوه بر دو شاخص تربیت اخلاقی-معنوی، فرهنگی-اجتماعی هدف مهم تربیت منطقی و عقلانی است که در کتاب غرالحکم بنابه فرمایش حضرت علی (ع) تربیت دینی تک‌بعدی می‌تواند جاهل متنسک (Tamimi Amedi, 1991) را خلق کند که در عین عبادت با ظاهری زیبا، درونی خالی از بصیرت و آگاهی دارد که موجب فریب خود و دیگران می‌شود.

در مقدمه شیوه‌نامه گروه‌های آموزشی فعالیت‌های پرورشی اداره کل امور تربیتی (General Directorate of Educational Affairs, 2015)، اساسی‌ترین رویکرد حوزه معاونت پرورشی، اعتلای هویت دانش‌آموزان، گسترش گرایش کمال‌جویانه و کشف، تقویت و هدایت استعداد و توانمندی آن‌ها مطرح شده است که به‌ترتیب در پژوهش حاضر از نتایج و دستاوردهای تربیت اجتماعی-فرهنگی، تربیت اخلاقی-معنوی و تربیت منطقی-عقلانی می‌باشد. رویکرد فعالیت‌های امور تربیتی زیبایی‌محور نتایج تربیتی را در پارادایمی فراتر از این شیوه‌نامه مطرح می‌کند و آن رویکرد آرام‌بخشی و لذت به‌عنوان زمینه‌انگیزه درونی فعالیت‌ها، همراه با تزکیه، معرفت‌بخشی و پویایی و در نهایت زمینه توسعه فعالیت‌ها را در مدارس فراهم می‌نماید.

در انتها برای ارزیابی دیدگاه زیبایی‌شناختی در انجام فعالیت‌های امور تربیتی، به دستاورد ای‌موردینو یانگ (Immordino-Yang, 2015) که با پیوند بین احساس و یادگیری و غنی‌سازی عمیق درک، انقلابی را در نظریه و عمل آموزشی به‌وجود آورد، می‌پردازیم. او در توضیح ایده‌های خود معتقد است احساسات محرک‌های قدرتمندی برای یادگیری هستند، زیرا سازوکارهای مغز را فعال می‌کنند تا مدیریت رفتاری ما تکامل یابد. موضع مارکوس اورلیوس (Marcus Aurelius, 1964) در زیبایی‌شناسی عقلانی تشویق به احساسات شور و نشاط و شوخ‌طبعی است و هر عمل زندگی خود را طوری انجام دهید که گویی آخرین کار شماست. از طرفی چون تفکر و یادگیری معنادار ذاتاً احساسی است، انگیزه‌ای مهم برای این است که ما هر آنچه برایمان مهم است عمیق فکر کنیم و همین عاملی است بر اینکه معلمان بخواهند دانش‌آموزان را در یادگیری آکادمیک، به درک عمیق و مهارت در دنیای واقعی برسانند باید راه‌هایی را برای استفاده از جنبه‌های عاطفی یادگیری بیابند (Immordino-Yang, 2015). همچنین زیبایی‌شناسان تحلیلی معتقدند که عواطف و احساسات در قالب بیان آثار هنری مبتنی بر قصد و نیت اشخاص در ساختار غیر بیانی آن‌ها وجود دارد.

عواطف و احساسات که از منظر زیباشناسان معیار ارزیابی نهایی آثار هنری شناخته می‌شود، متأثر از فکر و اندیشه انسان است و زمینه شناخت را فراهم می‌آورد. در این پژوهش دقیقاً آثار شناختی با کمک زیبایی‌شناختی که منشأ عواطف و احساسات است به نتایج تکمیلی از جمله زیبایی‌خدایی، تحرک ذهنی و رمزگذاری و رمزگشایی و تجلی کمال الهی در اندیشه زیبای فرد می‌رساند؛ چراکه احساسات مثبت به‌طور قابل توجهی بر راهبردهای یادگیری، منابع شناختی، انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد (Thagard, 1989).

باید پذیرفت که امور تربیتی در مقام عمل و تبدیل دانش فراگیران به تجربه قرار گرفته است؛ چراکه از عنوان «فعالیت امر تربیتی» بر می‌آید نقش او بیشتر مبتنی بر انجام فعالیت و عمل است و عمل آمیخته با رویکرد زیبایی‌شناختی چنان لذت و رضایت نهفته‌ای را به‌وجود می‌آورد که دانش‌آموزان با اتکا به آموخته‌هایشان به سمت و سوی حرکتی اخلاقی، اجتماعی و عقلانی می‌رسند. آنچه فعالیت‌های امور تربیتی با رویکرد زیبایی‌شناختی در پی دارد، دقت در مراحل رسیدن به اهداف و سطوح کسب فضائل و مهارت‌هاست که در الگوی اجرایی فعالیت‌ها نمایش داده شده است. در این الگو به‌طور عموم در سطوح پایین فعالیت‌ها با هدف خوشایندی صورت گرفته اما در سطوح بالاتر بازآفرینی برنامه‌ها توسعه یافته و با کمک خلاقیت افراد از گستردگی اهداف و اجرا برخوردار می‌گردند و آنچه هدف

نهایی برنامه‌های تربیتی در رسیدن به عمل و التزام درونی است، اتفاق می‌افتد. همچنین در تعامل بین زیبایی‌شناسی و تربیت دینی، اهداف و کارکردهای ساحت زیبایی‌شناسی سند نیز دستخوش اصلاح می‌شود. تشکیل هویت ایمانی در راستای فعالیت‌های تربیتی با شناخت مادی و ظاهری انسان شروع می‌شود و با درک جهان هستی به هدف و معنای زندگی دست می‌یابد؛ لذا اهداف زیبایی‌شناسی نیز در سند باید بر این مبنا مرتب و هدف‌گذاری شود. باید از زیباسازی محیط زندگی آغاز تا به درک معنای پدیده‌ها و قدرت تخیل در سطوح بالاتر برسد. این ترتیب در سند تحول رعایت نشده و شاید این اهداف به نظر برای همه سطوح تحصیلی تعریف شود که رسیدن به همه اهداف در تمام سطوح سخت است. در انتها پیشنهادها را منطبق بر نتایج این پژوهش می‌توان چنین مطرح کرد که:

- نتایج به‌دست آمده در هشت مؤلفه اصلی برای پژوهش‌های آتی به‌صورت جداگانه مورد بررسی و کاربرد قرار گیرد.
- فعالیت‌های امور تربیتی متناسب با الگوی ارائه شده در سطوح مختلف تحصیلی بازتعریف و اصلاح اجرایی شود.
- نتایج فعالیت‌های تربیتی زیبایی‌شناختی با فعالیت‌های موجود مدارس، مورد پژوهشی کمی قرار گیرد.
- نتایج عملی تجارب مربیان در اجرای زیبایی‌شناختی فعالیت‌های تربیتی، با نتایج الگوی پیشنهادی مورد تطبیق قرار گیرد.
- کارگاه عملی ویژه مربیان پرورشی برای به‌کارگیری نتایج الگو در فعالیت‌های امور تربیتی برگزار شود.
- فعالیت‌های پرورشی مدارس در دوره‌های تحصیلی منطبق با الگوی ارائه شده طراحی شود.
- فعالیت‌های تربیتی در راستای محتوای شناختی دروس، با تقویت نقش زیبایی‌شناختی خود، احساس را نسبت به شناخت‌های کسب شده، خلق کند تا دانش‌آموزان متناسب با آن‌ها به مرحله عمل برسند. به بیانی دیگر فعالیت‌های تربیتی با نقش زیبایی‌شناختی باید رابط بین شناخت و عمل دانش‌آموزان در مراحل تحصیل عمل کنند.

مشارکت نویسندگان

این مقاله برگرفته از رساله دکتری در رشته تعلیم و تربیت اسلامی در دانشگاه پیام نور تهران با عنوان «شناسایی و کاربرد مقوله‌های زیبایی‌شناسی در بازآفرینی فعالیت‌های تربیتی، مبتنی بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» بود. طرح موضوع و بیان مسئله با نویسنده مسئول و رعایت ساختار مقاله و نتیجه‌گیری بر عهده دکتر مهدی محمودی و پیشینه و روش‌شناسی توسط دکتر محمدرضا سرمدی و تدوین یافته‌ها و تحلیل آن‌ها بر عهده دکتر مرجان معصومی فرد انجام پذیرفت.

تشکر و قدردانی

انجام این تحقیق با زحمات اساتید محترم و راهنمایی‌های صاحب‌نظران تعلیم و تربیت ممکن شد که جای قدردانی و تشکر دارد.

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

منابع

- ابوزید، رضا. (۱۳۹۵). مبانی نظری هنر: جایگاه هنر در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. رشد آموزش هنر، ۴۵، ۸-۱۲.
- اداره کل امور فرهنگی و هنری. (۱۳۹۷). راه کارنامه. تهران: منادی تربیت.
- اداره کل امور تربیتی. (۱۳۹۴). شیوه‌نامه آئین‌نامه گروه آموزشی و تربیتی مصوب جلسه ۹۱۴ شورای عالی آموزش و پرورش. تهران: وزارت آموزش و پرورش.

- استور، آنتونی. (۱۴۰۲). موسیقی و ذهن، ترجمه معتمدی، غلامحسین. تهران: نشر مرکز اسکندری، حسین. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین میزان فعالیت‌های پرورشی مدارس و ابعاد هویتی دانش‌آموزان. فصلنامه روان‌شناسی تربیتی، ۸(۲۵)، ۱۳۷-۱۱۴.
- ایگلتون، تری. (۱۳۹۹). *ایدئولوژی زیبایی‌شناسی*، ترجمه اخگر، مجید. تهران: بیدگل.
- بلخاری، حسن. (۱۳۹۳). *در باب نظریه محاکات: نظریه هنر در فلسفه یونانی و حکمت اسلامی*. تهران: هرمس.
- بلخاری، حسن. (۱۳۹۵). *جامعه‌شناسی اخلاقی هنر*. تهران: سوره مهر.
- بیردزلی، مونروسی؛ هاسپرس، جان. (۱۳۹۲). *تاریخ و مسائل زیباشناسی*، ترجمه حنایی کاشانی، محمدسعید. تهران: هرمس.
- پرتجان، الیزابت. (۱۳۹۳). *زیبایی و هنر*، ترجمه خاوری‌نژاد، سعید. تهران: انتشارات سوره مهر.
- پورحسینی، محمد. (۱۳۹۱). *تبیین دیدگاه دیویی در خصوص هنر و زیبایی‌شناسی و نقد دلالت‌های آن برای فرایند تدریس و یادگیری با تأکید بر آرای زیبایی‌شناسی ابوحیان توحیدی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس تهران.
- تلخایی، محمود. (۱۳۹۸). *شناخت و تربیت (مبانی شناخت تربیت)*. تهران: انتشارات سمت.
- تمیمی آمدی، عبدالواحد. (۱۴۱۰ق). *غررالحکم و درر الکلم*. قم: دارالکتاب الاسلامی.
- جانجی، رکا. (۱۳۸۸). *ارتباط زیبایی‌شناختی (نظریه هندی)*، ترجمه افشاری، نریمان. تهران: نشر آثار هنری متن.
- جانسون، رابرت وینسنت. (۱۴۰۱). *زیباگرایی*، ترجمه جعفری، مسعود. تهران: انتشارات مرکز جعفری، محمدتقی. (۱۴۰۱). *زیبایی و هنر از دیدگاه اسلام*. تهران: نشر آثار علامه جعفری.
- جعفری، محمدتقی. (۱۳۹۹). *حیات معقول*. تهران: ارمغان طوبی.
- جل، آلفرد. (۱۳۹۱). *هنر و عاملیت به سوی نظریه جدید انسان‌شناختی*، ترجمه صبوری، احمد. تهران: نشر آثار هنری متن.
- حسین‌زاده، مصطفی، و شریف‌زاده، محمدرضا. (۱۳۹۷). *شناخت و تبیین الگوی زیبایی‌شناسی همگانی (طبیعت - محیط) بر اساس آرای جان دیویی و نسبت آن با زیبایی‌شناسی محیطی معاصر*. شناخت، ۱۱(۱)، ۷۴-۵۱.
- خباز مهرجردی، محمود. (۱۳۹۳). *تحلیل کارکردی معاونت پرورشی در نظام آموزش و پرورش از دیدگاه نخبگان تعلیم و تربیت*. مرکز مطالعات راهبردی شورای عالی انقلاب، ۱-۱۶۷.
- خسروپناه، عبدالحسین. (۱۴۰۱). *منظومه فکری آیت‌الله العظمی امام خمینی (ره)*. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- خسروپناه، عبدالحسین. (۱۴۰۲). *منظومه فکری آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (نظام بینشی، منشی و کنشی)*. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- زیباکلام، فاطمه، احمدآبادی آرانی، نجمه، و محمدی، آزاد. (۱۳۹۵). *تبیین نقش و جایگاه زیبایی‌شناسی و هنر در تعلیم و تربیت اسلامی*. همایش انجمن فلسفه تعلیم و تربیت ایران، ۳۸۲-۳۸۹.
- ژیمنز، مارک. (۱۴۰۲). *زیباشناسی چیست؟* ترجمه ابوالقاسمی، محمدرضا. تهران: انتشارات ماهی.
- ساک، زینب. (۱۳۹۶). *امکان استنتاج نظریه زیبایی و هنر در حکمت ملاصدرا با تأکید بر مفهوم خیال مجرده*. رساله دکتری دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع).
- سلمانی، علی، و تاجر، سیدعلی. (۱۳۹۱). *رابطه زیبایی و اخلاق در اندیشه عرفانی*. *ادیان و عرفان*، ۴۵(۱)، ۸۳-۷۱.
- <https://doi.org/10.22059/jrm.2012.31981>
- شکاریان، مهدی، و رضائیان، مجید. (۱۳۸۶). *بررسی عوامل فردی و اجتماعی مؤثر بر گرایش دانش‌آموزان به فعالیت‌های فرهنگی و هنری در مدارس منطقه یازده شهر تهران*. *رهپویه هنرهای تجسمی*، ۲(۴)، ۶۰-۵۱.
- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). *سند تحول بنیادین آموزش و پرورش*. تهران: شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- شیلر، ف. (۱۴۰۰). *نامه‌هایی در تربیت زیبایی‌شناختی انسان*، ترجمه حسینی، سیدمسعود. تهران: بیدگل.
- فری، لوک. (۱۳۹۸). *انسان زیبایی‌شناس*، ترجمه نونهالی، مهشید. تهران: نشر شور.
- کانت (۱۳۸۷). *نقد حکم*، ترجمه رشیدیان، عبدالکریم. تهران: نشر نی.
- گاردنر، سباستین. (۱۳۹۶). *آشنایی با فلسفه تحلیلی زیبایی‌شناسی*، ترجمه افشارزاده، نوید. تهران: حکمت.
- لویسنسون، جرولد؛ و گایر، پل. (۱۳۹۲). *زیبایی‌شناسی فلسفی*، ترجمه مجیدی، فریبرز. تهران: فرهنگستان هنر.
- مرادی، اعظم. (۱۳۹۰). *فلسفه زیبایی‌شناسی و نقش آن در تربیت عاطفی کودک*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده روانشناسی، دانشگاه تربیت معلم.

مرادی، منا. (۱۳۹۱). تبیین و نقد رابطه اخلاق و زیبایی‌شناسی از منظر شوپنهاور. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشگاه پیام نور، دانشکده الهیات و معارف اسلامی.

مورر، آرماند آگوستین. (۱۳۹۳). فلسفه زیبایی: تفسیری تومائی، ترجمه ربیعی، هادی. تهران: حکمت.

مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۹). تبیین چرخش زیباشناسانه در تعلیم و تربیت: درس‌های خرد و کلان برای بهبود کیفیت آموزش با الهام از عالم هنر. فصلنامه تعلیم و تربیت، ۲۷(۱)، ۳۴-۱۱.

نیوتن، اریک. (۱۳۹۷). معنی زیبایی. ترجمه مرزبان، پرویز. تهران: علمی و فرهنگی

وهایی، سیدغفور. (۱۳۹۵). تبیین دیدگاه زیبایی‌شناسی غزالی و دلالت‌های آن در تربیت زیبایی‌شناختی. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد. دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه خوارزمی تهران.

هاشم‌نژاد، حسین، و نعمتی، سیدجواد. (۱۳۹۰). زیبایی‌شناسی در فلسفه صدرالمتألهین. فلسفه، ۹(۲)، ۱۶۲-۱۳۷.

هگل، گئورگ ویلهلم فردریش. (۱۳۹۵). گزیده زیبایی‌شناسی هگل (سلسله سخنرانی‌ها درباره فلسفه زیبایی‌شناسی). ترجمه عبادیان، محمود. تهران: فرهنگستان هنر.

References

- Abuzaid, R. (2016). Theoretical foundations of art: the position of art in the fundamental transformation of education. *Art Education Growth*, 45, 8-12. [In Persian]
- Beardsley, N., & Haspers, J. (2019). *History and Issues in Aesthetics*. Translated by Hanaii Kashani, M. S. Tehran: Hermes Publications. [In Persian]
- Bolkhari, H. (2014). *On the theory of mimesis: The theory of art in Greek philosophy and Islamic wisdom*. Tehran: Hermes. [In Persian]
- Bolkhari, H. (2016). *Sociology of artistic ethics*. Tehran: Sooreh Mehr. [In Persian]
- Eagleton, T. (2019). *Ideology of Aesthetics*. Translated by Akhgar, M. Tehran: Bidgol. [In Persian]
- Eco, U. (2010). *History of Beauty*. New York: Rizzoli.
- Elias, J. (1995). *Philosophy of Education: Classical and Contemporary*. Krienger pub.co.
- Eskandari, H. (2012). A Survey of the Relationship between Talent Identification Activities of Schools and Identity Dimensions of Students. *Educational Psychology*, 8(25), 114-137. [In Persian]
- Ferry, L. (2019). *homo Aestheticus*, Translated by Nonahali, M. Tehran: Shor Publishing. [In Persian]
- Gardner, S. (2017). *Aesthetics" in Philosophy: A Guide Through the Subject*. Translated by Afsharzadeh, N. Tehran: Hikmat Publishing. [In Persian]
- Gell, A. (2012). *Art and agency: an anthropological theory*, Translated by A. Tehran: Matn Art Publications. [In Persian]
- General Directorate of Cultural and Artistic Affairs. (2018). *Rahnameh*. Tehran: Monadi Tarbiat. [In Persian]
- General Directorate of Educational Affairs. (2015). *Bylaws of the Educational and Training Group approved in the 914th meeting of the Supreme Council of Education*. Tehran: Ministry of Education. [In Persian].
- Greene, M. (1981). Chapter VI: Aesthetic Literacy in General Education. *Teachers College Record*, 82(5), 115-141. <https://doi.org/10.1177/016146818108200506>
- Hashemnejad, H., & Nemati, J. (2012). Aesthetics in Mulla Sadra's philosophy. *Philosophy*, 9(2), 137-162. [In Persian]
- Hegel, G. W. F. (2016). *Selections from Hegel's lectures on aesthetics*. Translated by Abadian, M. Tehran: Academy of Art. [In Persian]
- Hoseinzadeh, M. & Sharifzadeh, M. (2018). Understanding and Describing the Universal Aesthetics Model (Nature-Environment) Based on John Dewey's Theories and its Relationship with Contemporary Environmental Aesthetics. *Shenakht (A Persian Word Means Knowledge)*, 11(1), 51-74. [In Persian]

- Immordino-Yang, M. (2015). *Emotions, Learning, and the Brain: Exploring the Educational Implications of Affective Neuroscience* (The Norton Series on the Social Neuroscience of Education). New York-London: W. W. Norton & Company.
- Ja'fari, M. (2020). *Rational Life*. Tehran: Armaghan Tooba. [In Persian]
- Jafari, M. T. (2020). *Reasonable life*. Tehran: Armaghan-e Tooba. [In Persian]
- Jafari, M. T. (2022). *Beauty and art from the Islamic perspective*. Tehran: Publication of Allameh Jafari. [In Persian]
- Jhanji, R. (2009). *Aesthetic communication: The Indian Perspective*. Translated by Afshari, N. Tehran: Matn Art Publications. [In Persian]
- Jimenez, M. (2024). *What is aesthetics?* Translated by Abolghasemi, M. Tehran: Maahi Publications. [In Persian]
- Jonson, R. V. (2022). *Aestheticism*, Translated by Jafari, M. Tehran: Markaz Publications. [In Persian]
- Kant, A. (2009). *Critique of judgment*, Translated by Rashidian, A. Tehran: Ney Publishing. [In Persian]
- Khabbaz Mehrjardi, M. (2014). Functional analysis of the educational assistant in the educational system from the perspective of education and training elites. *Strategic Studies Center of the Supreme Council of the Revolution*, 1-167. [In Persian]
- Khosropanah, A. (2023). *The intellectual system of Ayatollah Khomeyni (RA)*. Tehran: Institute for Islamic Culture and Thought. [In Persian]
- Khosropanah, A. (2024). *The intellectual system of Ayatollah Khamenei*. Tehran: Institute for Islamic Culture and Thought. [In Persian]
- Leaman, O. (2004). *Islamic Aesthetics: An Introduction*. Notre Dame- Indiana: University of Notre Dame .Press
- Levinson, J., & Gayer, P. (2013). *Philosophical aesthetics*. Tehran: Academy of Arts. [In Persian]
- Maurer, A. (2008). *About Beauty: atheistic Interpretation*. Translated by Rabies, H. Tehran: Hekmat. [In Persian]
- Mehrmohammadi, M. (2010). Explanation of the aesthetic rotation in education: Lessons of wisdom and greatness for improving the quality of education inspired by the world of art. *Journal of Education*, 27(1), 11-34. [In Persian]
- Moradi, A. (2011). *The philosophy of aesthetics and its role in the emotional education of children*. Master's thesis, Teacher Training University, Faculty of Psychology. [In Persian]
- Moradi, M. (2012). *Explaining and critiquing the relationship between ethics and aesthetics from Schopenhauer's perspective*. Master's thesis, Payame Noor University, Faculty of Theology and Islamic Sciences. [In Persian]
- Newton, E. (2018). *The meaning of beauty*, Translated by Marzban, P. Tehran: Scientific and Cultural Publishing. [In Persian]
- Poor Hosseini, M. (2012). *Explaining Dewey's perspective on art and aesthetics and its implications for the teaching and learning process with a focus on the aesthetic ideas of Abuhayan Tawhidi*. Master's thesis, Faculty of Literature and Humanities, Tarbiat Modares University. [In Persian]
- Prettejohn, E. (2014). *Beauty and art*. Translated by Khavarinajad, S. Tehran: Sooreh Mehr Publications.
- Saki, Z. (2017). *The possibility of inferring the theory of beauty and art in Mulla Sadra's philosophy with an emphasis on the concept of pure imagination*. PhD dissertation, Imam Reza International University, Faculty of Literature and Humanities. [In Persian]
- Salmani, A., & Tajer, S. A. (2012). The Relation of Beauty and Morality in Theosophical Thought. *Religions and Mysticism*, 45(1), 71-83. [In Persian]
<https://doi.org/10.22059/jrm.2012.31981>
- Schiller, F. (2021). *Letters on the cognitive aesthetics of man*, Translated by Hosseini S. M. Tehran: Beydagel. [In Persian]

- Shekarian, M., and Rezaian, M. (2007). Investigating personal and social factors affecting students' tendency to cultural and artistic activities in schools of 11th district of Tehran. *Rahpooye Journal of Visual Arts*, 2(4), 51-60. [In Persian]
- Shusterman, R. (2000). *Pragmatist Aesthetics: Living Beauty, Rethinking Art*. Lanham, Maryland: Rowman& Littlefield.
- Storr, A. (1993). *Music and Mind*. London: Ballantine Books.
- Storr, A. (2023). *Music and mind*, Translated by Mo'tamedi, G. Tehran: Markaz Publishing. [In Persian]
- Supreme Council of Cultural Revolution (2011). *The fundamental transformation document of education*. Tehran: Supreme Council of Cultural Revolution. [In Persian]
- Talkhabi, M. (2019). *Cognition and Education (Foundations of Educational Cognition)*. Tehran: SAMT Publications. [In Persian]
- Tamimi Amedi, A. (1991). *The Essences of Wisdom and Pearls of Speech*. Qom: Dar Al-Kotob Al-Islamiyah. [In Persian]
- Thagard, P. (1989). Explanatory coherence (plus commentary) .*Behavioral and Brain Sciences*, 12(3), 435-467. <https://doi.org/10.1017/s0140525x00057046>
- Wahhabi, S. G. (2016). *Explanation of Al-Ghazali's aesthetic perspective and its implications for aesthetic education*. Master's thesis, Kharazmi University, Faculty of Humanities, Tehran. [In Persian]
- Zibakalam, F., Ahmadabadi Arani, N., & Mohammadi, A. (2016). Explaining the role and place of aesthetics and art in Islamic education. *Conference on the Philosophy of Education in Iran*, 382-389. [In Persian]